זוהר, פרשת שלח לך

ספר הזוהר

ספר הזהר, ויקיטקסט, ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף קנו עמוד ב

וידבר יהוה אל משה לאמר שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען וגו׳ ב.

רבי חייא פתח **הֲמֵימֶיךָ צְוִיתָ פֹּקֶר ידעתה שחר [יֵדַעְתָּ הַשַּׁחַר] מְקֹמוֹ** (איוב לח יב) - **שחר** כתיב - **ה׳** אתרחקא **משחר**. מאי טעמא?

אלא אמר רבי חייא, בשעתא דנטי ערב ושמשא נטי למיעל - כדין אתחלש תוקפיה. כדין שלטא שמאלא ומשתכח דינא בעלמא ואתפשט. וכדין בעי בר נש לצלאה דישכח רעותא קמי מאריה.

דאמר רבי ייסא: כד נטי שמשא ואתחלש - כדין אתפתח חד פתיחו בשמשא, ואתכניש חיליה ושמאלא שליט, ויצחק כרי בירא תחותיה. כיון דעאל ליליא - פתקא דקוטפא באחמתיה שכיח, וכמה חבילין טריקן אתפשטו בעלמא. וכלהו שטאן בערבוביא, ואזלי וחייכאן בנפשן דרשיעייא, ומודעין לון מלין; מנהון כדיבן ומנהון קשוט. ומאן דאשתכח בינייהו אתייהיב לון רשו לחבלא. וכלהו בני עלמא ניימין וטעמין טעמא דמותא. והא אוקימנא.

תא חזי כד אתער רוח צפון - כדין אתקבלא כנסת ישראל בשמאלא ואתחברו כחדא. ושריא בדרועא באתרהא. וקב״ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא דבגנתא דעדן. וכדין כל מאן דיתער למלעי באורייתא בההוא שעתא - הא אשתתף בהדה; בגין דהיא וכל אוכלוסין דילה משבחן למלכא עלאה, וכל אינון דאשתכחו בתושבחתא דאורייתא - כלהו כתיבין בבני היכלא ואקרון בשמהן, ואלין רשימין ביממא.

תא חזי שמא חדא קדישא אית בגלופי אתוון דהוא שלטא מפלגו ליליא ואילך, ואינון אתוון **דמנצפך** כליל לון. **ם׳** - אוקמוה **לסרבה המשרה** (ישעיה ט ו) . **נ׳** - הוה אסתים להאי ולהאי - כדין כתרין כלילן הוא.

ו׳ דשמא קדישא אתקין ליה וסתים מבועהא.

בתר דאולידת - פתיחא הות בחד רישא דפתחא.

כד אתחריב בי מקדשא - אסתימו מבועין מכל סטרין.

את דא כליל אתוון אחרן ואינון שבעה; תלת מהאי סטרא וארבע מהאי סטרא. **כלך** - וסימן **כלך יפה רעיתי ומום אין בך** (שיר ד ז) .

ן׳ - דכר ונוקבא כליל כחדא. דא כליל תלת מכאן ותלת מכאן ואינון שית.

ואוקימנא באלין תרין אתוון **ם׳ ן׳** אתכללו תריסר אתוון. סליק מנייהו תרי - חד לאתר חד, וחד לאתר חד.

כל״ך סעפ״ה יאע״וצה - הכי אתגליפו אתוון; ורזא דא בכי תצא למלחמה קרא דכתיב **כִּי יִהְיֶה נַעֲרָ בְתוּלָה** (דברים כב כג) - **נער** כתיב.

בתר דאסתלק ליליא וצפרא נהיר - כדין **ה׳** סלקא ואתכלילת בנהורא עלאה. וכדין **ידעת השחר מקומו** - דידע **שחר** מקומו **דה״א** ואתכלילת בגויה.

תא חזי משה הוה שמשא ובעא לאעלאה לארעא.

אמר ליה קב״ה: משה; כד אתי נהורא דשמשא - אתכליל סיהרא בגוויה.

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קנז עמוד א

השתא דאנת שמשא - היך יקומון כחדא שמשא וסיהרא?; לא נהיר סיהרא אלא בשעתא דאתכניש שמשא; אבל השתא לית היא יכיל. אי תבעי למנדע מנה - **שלח לך אנשים (במדבר יג ב)** - לגרמך בגין למנדע.

תא חזי; משה - אי תימא דהוא לא ידע דלא ייעול לארעא בזמנא דא -- לאו הכי; אלא ידע; והוה בעי למנדע מנה עד לא יסתלק, ושלח לאלין מאללי. כיון דלא אתיבו מלה כדקא יאות - לא שלח זמנא אחרא עד דקב״ה אחזי ליה דכתיב **עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ** (דברים לב מט) , וכתיב **ויראהו יהוה את כל הארץ** (דברים לד א) . ולא דא בלחודוי אלא כל אינון דזמינין למיקם בכל דרא ודרא - כלהו אחזי ליה למשה; ואתמר ואוקמוה חברייא.

כיון דשארי משה למשלח מה אמר לון? **היש בה עץ** (במדבר יג כ) . וכי מה הוא דקאמר? ואי תימא דלא ידע -- אלא לקמן יימא מלה! אבל הכא הכי אמר משה: אם יש בה עץ - הא ידענא דאנא איעול לתמן! מאי **עץ**? דא אילנא דחיי, ותמן לא הוה אלא בגן עדן דארעא. אמר: אם יש בה עץ דא - אנא איעול לתמן! ואי לא - לאו אנא יכיל למיעל!

אמר רבי חייא כתיב **וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת** (במדבר טו לב) . מאן עצים הכא ומאן הוא דא? אלא דא צלפחד. והוה דייק על אלין אילנין - הי מנייהו רב על אחרא, ולא חשש ליקרא דמאריה, ואחלף שבת לשבת. הדא הוא דכתיב **כי בחטאו מת** (במדבר כז ג) - **בחטא ו' מת**. בגין כך הוה דיניה סתים, ולא אתפרש דיניה כדינין אחרנין. בגין דמלה דא בעי בחשאי וסתים, ולא גלייא. ועל דא לא אתמר באתגלייא. וקב"ה עבד יקר ליקריה.

רבי יוסי אמר שאר עצים בהדי שבת הוה מקושש. וקביל עונשא לפום שעתא ואתכפר חוביה. ועל דא אתקשי משה בדינא דבנתא דלא ידע אי אתכפר למהוי לבנתיה חולק ואחסנא אי לאו. כיון דדכר שמיה דצלפחד קב"ה דכתיב **כן בנות צלפחד דוברות** (במדבר כז ז) - אתידע דהא אתכפר חוביה.

תא חזי תרין אילנין אינון - חד לעילא וחד לתתא. בדא חיין, ובדא מותא. מאן דאחלף לון - גרים ליה מותא בהאי עלמא ולית ליה חולקא בההוא עלמא! ועל דא אמר שלמה **דבש מצאת אכול דייך וגו'** (משלי כה טז) .

ארון ותורה בחד קיימי! תורה - עקרא, ארון - ביתא. ועל דא **ארן** חסר בלא **ו"ו** בכל אתר - **ארן הברית ארן העדות**.

בכל אתר אהרן דרועא ימינא בר בחד דכתיב **כל פקודי הלוים אשר פקד משה וְאַהֲרֹן** (במדבר ג לט) - נקוד לעילא.

א"ר יצחק: משה אילנא דחיי נקט. ועל דא בעא למנדע אי הוה שכיח בארעא אי לאו. ובגין כך אמר **היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ** - דהא אילנא דחיי אתחמד לכלא. ואינון לא אייתיאו אלא ענבים ורמונים ותאנים - באילנא אחרא תליין ואחידן.
ועל דא **שלח לך אנשים** - בגינך.

רבי יהודה פתח **כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשולחיו ונפש אדוניו ישיב** (משלי כה יג) .
כצנת שלג ביום קציר - דאהני לגופא ולנפשא. **ציר נאמן לשולחיו** - אלו כלב ופנחס דהוו שליחי מהימני לגבי יהושע. **ונפש אדוניו ישיב** - דאהדרו שכינתא לדיירא בהו בישראל ולא אסתלקא מנייהו.

ואלין דשדר משה גרימו בכייה לדרין בתראין, וגרימו לאסתלקא מישראל כמה אלף ורבבן, וגרימו לסלקא שכינתא מארעא מבינייהו דישראל. אינון דשדר יהושע - **ונפש אדוניו ישיב**.

רבי חזקיה ור' ייסא הוו אזלי בארחא.
אמר רבי ייסא לר' חזקיה: *"חמינא באפך דהרהורא אית בגווך!"*
אמר ליה: *"הא ודאי האי קרא אסתכלנא ביה! כיון דאמר שלמה **כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם וגו'** (קהלת ג יט) , ותנינן דכל מלוי דשלמה מלכא כלהו סתימין מדרגין דחכמתא - אי הכי האי קרא אית ביה לאסתכלא! דהא פתחא לאינון דלאו בני מהימנותא אשתכח ביה!"*

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קנז עמוד ב

אמר ליה: *"ודאי הכי הוא ואית ביה למנדע ולאסתכלא!"*
אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי. שאל לון מייא דהוה צחי, והוה לאי בתוקפא דשמשא.
אמרו ליה: *"מאן את?"*
אמר לון: *"ודאי אנא ואנא לאי וצחינא".*
אמרו: *"לעית באורייתא?"*
אמר לון: *"עד דאנא עמכון במלין אסלק להאי טורא ותמן אסב מייא ואשתי".*

אפיק רבי ייסא חד זפירא מלי מיין ויהב ליה.

בתר דשתה אמר: *"נסלק עמך למייא!"*

סליקו לטורא ואשתכחו חד חוטא דמייא דקיק ומלי קטפורא חד.

יתבו.

אמר לון ההוא בר נש: *"השתא שאילו! דהא אנא אשתדלנא באורייתא על ידוי דחד ברי דאנא עיילית ליה לבי רב, ובגיניה רווחנא באורייתא".*

אמר רבי חזקיה: *"אי על ידא דברך - טב הוא, אבל מלה דאנן ביה - אנא חמינא דלאתר אחרא בעי לאסתלקא".*

אמר ההוא בר נש: *"אימא מִלָּך! דלזמנין באפרקסתא דענייא תשכח מרגניתא!"*

אמר ליה: *"האי קרא דאמר שלמה!"*. סח ליה.

אמר ליה: *"וכי במה אתון פרישן משאר בני נשא דלא ידעי!"*

אמרו ליה: *"ובמה?"*

אמר לון: על דא אמר שלמה האי קרא! ולא אמר האי מגרמיה כשאר אינון מלין! אלא אהדר אינון מלין דטפשאי עלמא דאמרי כך!

ומאי אמרי? -- **כי מקרה האדם ומקרה הבהמה וגו'**. טפשאי - דלא ידעי ולא מסתכלן בחכמתא - אמרי דהאי עלמא אזיל במקרה וקב"ה לא אשגח עלייהו אלא **מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד וגו'**. וכד שלמה אסתכל באלין טפשאין דקאמרי דא - קרא לון **בהמה** - דאינון עבדין גרמייהו בהמה ממש בגין דאמרי מלין אלין!

ומנלן? -- קרא דעליה אוכח! דכתיב **אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם האלהים ולראות שהם בהמה המה להם** (קהלת ג יח).

אמרתי אני בלבי וחשיבנא בהאי לאסתכלא. על מה?

על דברת בני האדם! על ההוא מלה דטפשותא דאינון אמרי!

לברם האלהים - בלחודייהו, ולא יתחברון בהדי בני נשא אחרינן דאית לון מהימנותא.

ולראות שהם בהמה המה להם - ולראות בהו אינון בני מהימנותא שהם בהמה ממש, ודעתייהו כבעירא. **המה להם** בלחודייהו. ולא לאעלאה לבני מהימנותא בדעתא דטפשותא דא. ועל דא **המה להם** ולא לאחרנין.

ומה דעתא דלהון? **כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגו'**. תיפח רוחיהון דאינון בעירי! אינון טפשאי! אינון מחוסרי מהימנותא! ווי לון ווי לנפשייהו! טב להו דלא ייתון לעלמא!

ומה אתיב לון שלמה על דא?

קרא אבתריה ואמר **ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ** (קהלת ג כא).

מי יודע - באינון טפשאי דלא ידעי ביקרא דמלכא עלאה ולא מסתכלי באורייתא!

רוח בני האדם העולה היא למעלה - לאתר עלאה! לאתר יקר! לאתר קדישא לאתזנא מנהירו עלאה - מנהירו דמלכא קדישא למהוי צרורא בצרורא דחיי, ואשתכחת קמי מלכא קדישא עולה תמימה! ודא הוא **העולה היא למעלה**.

ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ - ולאו להההוא אתר דהוה כל בר נש דכתיב ביה **בצלם אלהים עשה את האדם** (בראשית א כז), וכתיב **נר יהוה נשמת אדם** (משלי כ כז).

היך אמרי אינון טפשאי דלאו מבני מהימנותא **ורוח אחד לכל**?! תיפח רוחיהון! עלייהו כתיב **יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך יהוה דוחה** (תהלים לה ה). אלין ישתארון בגיהנם לאינון דרגין תתאין ולא יסתלקון לדרי דרין! עלייהו כתיב **יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יהוה הללויה** (תהלים קד לה).

אתו רבי חזקיה ורבי ייסא ונשקו רישיה.

אמרו: *"ומה כל כך הוה עמך ולא ידענא! זכאה האי שעתא דאערענא בך!"*

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קנח עמוד א

תו אמר: *"זכי על דא בלחודוי תוה שלמה? ! והא באתר אחרא אמר כגוונא דא ! "*

פתח ואמר: **זה רע בכל אשר נעשה תחת השמש** (קהלת ט ג) - **זה רע** ודאי !

מאי **זה רע**? דא הוא מאן דאושיד זרעא בריקניא וחביל אורחוי. בגין דהאי לאו מדוריה בקב"ה, ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי. הדא הוא דכתיב **כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע** (תהלים ה ה) . על דא אמר **זה רע** - דלא יהא ליה מדורא לעילא.

כי מקרה אחד לכל וגם לב בני האדם מלא רע והוללות בלבבם בחייהם (קהלת ט ג) - שטותא תקיע בלבייהו. ואינון מחוסרי מהימנותא, ולית לון חולקא בקב"ה ובאינון בני מהימנותא - לאו בעלמא דין ולא בעלמא דאתי. הדא הוא דכתיב **ואחריו אל המתים** (קהלת ט ג) .

תא חזי קב"ה אזהר לבני עלמא ואמר **ובחרת בחיים למען תחיה** (דברים ל יט) - וחיין דההוא עלמא נינהו !

אינון דחייבין מחוסרי מהימנותא מאי קא אמרי? **כִּי מִי אֲשֶׁר [יבחר] יְחֻבַּר וגו'** (קהלת ט ד) - אף על גב דיבחר בר נש בההוא עלמא כמה דאמר -- לאו הוא כלום ! דהא מסירא דא בידנא **אל כל החיים יש בטחון**. ומסירא דא בידייהו - **כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת**. היך יהא לן חיין בההוא עלמא? !

ועל דא - **זה רע** ודאי ! דלא ידורון במלכא עלאה ולא יהא לון חולקא ביה. ואף על גב דכל הני קראי תשכח סמיכין לחברייא במלין אחרנין - אבל ודאי שלמה קא אתא לגלאה על אינון חייבין מחוסרי מהימנותא דלית לון חולקא בקב"ה בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמרו ליה: *"תבעי דנתחבר בהדך ותזיל בהדן? "*

אמר להו: *"אי עבידנא הכי אורייתא יקרי עלי 'כסיל' ! ולא עוד אלא דאתחייבנא בנפשאי ! "*

אמרו ליה: *"למה? "*

אמר לון: *"דהא שליחא אנא ושדרו לי בשליחותא. ושלמה מלכא אמר **מקצה וגלים חמס שותה שולח דברים ביד כסיל** (משלי כו ו) .*

תא חזי מרגלים - על דלא אשתכחו בני מהימנותא ושלוחי מהימנותא - אתחייבו בנפשייהו בעלמא דין ובעלמא דאתי ! "

נשק לון ואזל ליה.

אזלו רבי חזקיה ור' ייסא.

עד דהוו אזלו - פגעו באינון בני נשא.

שאילו ר' חזקיה ורבי ייסא עליה. אמרו: *"מה שמיה דההוא בר נש? "*

אמרו: *"ר' חגי הוא ! וחברא דבין חברייא הוא. ושדרו ליה חברייא דבבל למנדע מלין מר' שמעון בן יוחאי ושאר חברייא".*

אמר ר' ייסא: *"ודאי דא הוא ר' חגי דכל יומוי לא בעא לאחזאה גרמיה במה דידע ! ועל דא אמר לן דהא בריה זכה ליה באורייתא ! בגין דאמר קרא **ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו** (משלי כו יב) . ודאי שליחא מהימנא איהו, וזכאה איהו מאן דשדר מלוי בידא דשליחא מהימנא ! "*

תא חזי אליעזר עבד אברהם מבני כנען הוה, כמה דאת אמר **כנען בידו מאזני מרמה** (הושע יב ח) . וכנען כתיב עליה **ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו** (בראשית ט כה) . ובגין דהוה שליחא מהימנא - מה כתיב ביה? **בא ברוך יהוה** (בראשית כד לא) - **ברוך יהוה** ממש ! ועל דא אכתיב הכי באורייתא בגין דנפק מההיא קללה ואתברך ! ולא די ליה דנפיק מנה - אלא דאתברך בשמיה דקב"ה ! ואוליפנא דאתא מלאך ואעיל מלה דא בפומיה דלבן:

וישלח אותם משה ממדבר פארן על פי יהוה כלם אנשים (במדבר יג ג) - כלהו זכאין הוו ורישי דישראל הוו ! אבל אינון דברו לגרמייהו עיטא בישא. אמאי נטלי עיטא דא? אלא אמרו *"אי ייעלון ישראל לארעא - נתעבר אנן מלמהוי דישין וימני משה דישין אחרנין ! דהא אנן זכינן במדברא למהוי דישין, אבל בארעא לא נזכי ! "*. ועל דנטלי עיטא בישא לגרמייהו - מיתו אינון וכל אינון דנטלן מלייהו:

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קנח עמוד ב

אלה שמות האנשים אשר שלח משה לתור את הארץ ויקרא משה להושע בן נון יהושע (במדבר יג טז)

אמר רבי יצחק: משה אסתכל וידע דלא יצלחון בארחייהו! כדין צלי עליה דיהושע. כדין כלב הוה בדוחקא. אמר *"מה אעביד?! הא יהושע אזיל בסייעתא עלאה דמשה דשדר ביה נהירו דסיהרא והוא אנהיר עליה בצלותיה בגין דאיהו שמשא!"*. מה עבד כלב? אשתמיט מנייהו ואתי לגבי קברייא דאבהן וצלי תמן צלותיה.

אמר ר' יהודה: ארח אחרא נטיל, ועקים שבילין ומטא על קברי דאבהן ואסתכן בגרמיה - דהא כתיב **ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק** (במדבר יג כב) . אבל מאן דאיהו בדוחקא לא אסתכל מדי! כך כלב - בגין דהוה בדוחקא - לא אסתכל מדי, ואתא לצלאה על קברי אבהן לאשתזבא מעיטא דא:

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (במדבר יג טז)

רבי יצחק אמר: וכי "הושע" קרייה קרא?! והא כתיב **ויאמר משה אל יהושע** (שמות יז ט) , **ויהושע בן נון נער** (שמות לג יא) , **ויחלוש יהושע** (שמות יז יג) !? אלא אמר ליה משה **יה יושיעך** מנייהו!

רבי אבא אמר: כיון דשדריה למיעל לתמן - אצטריך למהוי שלים. ובמה? בשכינתא! דעד ההיא שעתא **נער** אקרי כמה דאוקימנא, ובההיא שעתא קשיר ליה משה בהדה. ואע"ג דאשכחן **יהושע** בקדמיתא -- קרא קרייה הכי על ההוא דזמין למקרייה! אמר משה ודאי לא אצטריך דא למיעל תמן אלא בשכינתא והכי אתחזי!

היש בה עץ אם אין וגו' (במדבר יג כ) .

רבי חייא אמר: וכי לא הוה ידע משה דאית בה כמה אילנין משניין דא מן דא?! והא הוא שבח לה לישראל בכמה זמנין! והוא אסתפק בדא!? והא קב"ה קאמר ליה למשה בקדמיתא דהיא ארץ זבת חלב ודבש!

אמר רבי יוסי: הא אתערו חברייא דכתיב **איש היה בארץ עוץ איוב שמו** (איוב א א) .

אמר רבי שמעון רמז להם רמיזא דחכמתא על מה דשאילו בקדמיתא דכתיב **היש יהוה בקרבנו אם אין** (שמות יז ז) .

אמר: תמן תחמון אי היא אתחזיא להאי או להאי!

אמר לון: אי תחמון דאיבא דארעא כשאר ארעי דעלמא - **יש בה עץ** - אילנא דחיי, ולא מאתר עלאה יתיר. ואי תחמון דאיבא דארעא יתיר ומשנייא מכל אתר דעלמא - תנדעון דהא מעתיקא קדישא קא נגיד ואתמשך ההוא שנוייא עלאה מכל אתרי דעלמא! ובדא תנדעון **היש בה עץ אם אין**. ודא בעיתון בקדמיתא למנדע דא דכתיב **היש יהוה בקרבנו - בקרבנו** דייקא! או **אם אין**.

ועל דא **והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ** - למנדע שנוייא דיליה.

והימים ימי בכורי ענבים.

והימים - מאי קא מיירי? דהא "ואז בכורי ענבים" סגי ליה!? אלא **והימים** - אינון דאשתמודען! כלהו הוו מתחברן בההוא זמנא בההוא אילנא דחטא ביה אדם הראשון, כמה דתנינן **ענבים היו**. ועל דא **והימים** - אינון דאשתמודען, **ימי בכורי ענבים** דייקא!

ויעלו בנגב ויבא עד חברון (במדבר יג כב) - "ויבאו" מבעי ליה!?

אלא אמר רבי יוסי: כלב הוא דאתא לצלאה על קברי אבהתא. אמר כלב: *"יהושע - הא ברכיה משה בסיועא עלאה קדישא, ויכיל לאשתזבא מנייהו. ואנא- מה אעביד?"*. אימלך למבעי בעותא על קברי אבהתא בגין דישתזיב מעיטא בישא דשאר מאללין.

רבי יצחק אמר: מאן דהוה רשים מכלהו - דא עאל בגוויה! דביה תליא כלא! ותא חזי מאן הוא תקיף משאר אחרנין דיכיל לאעלא תמן - דהא כתיב **ושם אחימן ששי ותלמי**? ומדחילו דלהון - מאן יכיל לאעלאה במערתא?!

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קנט עמוד א

אלא שכינתא עאלת תמן בכלב ! לבשרא לאבהן דהא מטא זמנא לאעלא בנייהו לארעא דאומי לון קב״ה ! ודא הוא **ויבא עד חברון**.

תאנא : אחימן ששי ותלמי ממאן נפקו ? זרעא הוו מאינון נפילין דאפיל לון קב״ה בארעא, ואולידו מבנת ארעא, ומנייהו נפקו גיברי עלמא כמה דכתיב **המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם** (בראשית ו ד) . **אשר מעולם** - מדאתברי עלמא משתכחי. **אנשי השם** - אחימן ששי ותלמי :

ויבאו עד נחל אשכול וגו׳ (במדבר יג כג)

רבי יהודה פתח : **כה אמר האל יהוה בורא השמים ונוטיהם רקע הארץ וצאצאיה נתן נשמה לעם עליה ורוח להלכים בה** (ישעיהו מב ה) .

כמה אית להו לבני נשא לאסתכלא בפולחנא דקב״ה כמה אית להו לאסתכלא במלי דאורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו מקרב כל קורבנין דעלמא לקמי קב״ה ולא עוד אלא דקב״ה מכפר ליה על כל חובוי ומתקנין ליה כמה כורסיין לעלמא דאתי **(חסר)**

ר׳ יהודה הוה אזיל בארחא בהדי ר׳ אבא.

שאל ליה.

אמר : מלה חד בעינא לשאלא ! כיון דידע קב״ה דזמין בר נש למחטי קמיה ולמגזר עליה מיתה - אמאי ברא ליה ? דהא אורייתא הוה תרי אלפין שנין עד לא איברי עלמא, וכתיב בה באורייתא **אדם כי ימות באהל, איש כי ימות, וימת, ויחי פלוני וימת**. מאי קבעי קב״ה לבר נש בהאי עלמא ? ! דאפילו אי אשתדל באורייתא יממא ולילי׳א - ימות ! ואי לא אשתדל באורייתא - ימות ! כלא בחד ארחא בר פרישותא דההוא עלמא. כמה דאת אמר **כטוב כחוטא** (קהלת ט ב) .

אמר ליה : אורחוי דמארך וגזרי דמארך מה לך למטרח בהו ? ! מה דאית לך רשו למנדע ולאסתכלא - שאיל ! ודלית לך רשו למנדע - כתיב (קהלת ה ה) **אל תתן את פיך לחטיא את בשרך** ! דאורחוי דקב״ה וסתרין גניזין עלאין דהוא סתים וגניז - לית לן לשאלא !

אמר ליה : אי הכי הא אורייתא כלא סתים וגניז ! דהא היא שמא קדישא עלאה הוי, ומאן דמתעסק באורייתא כאלו אתעסק בשמיה קדישא, ואי הכי - לית לן לשאלא ולאסתכלא ! ?

אמר ליה : אורייתא כלא סתים וגלייא, ושמיה קדישא סתים וגלייא ! וכתיב **הנסתרות ליהוה אלהינו והנגלות לנו ולבנינו** (דברים כט כח) . **הנגלות לנו** - דאית רשו לשאלא ולעיינא ולאסתכלא בהו ולמנדע בהו. אבל **הנסתרות ליהוה אלהינו** - דיליה אינון, וליה אתחזיין. דמאן יכיל למנדע ולאתדבקא דעתוי סתימא - וכל שכן למשאל !

תא חזי לית רשו לבני עלמא למימר מלין סתימין ולפרשא לון בר בוצינא קדישא רבי שמעון ! דהא קב״ה אסתכם על ידוי, ובגין דדרא דיליה רשימא הוא לעילא ותתא. ועל דא - מלין אתמרו באתגלייא על ידוי. ולא יהא דרא כדרא דאיהו שארי בגויה עד דייתי מלכא משיחא !

אבל תא חזי ! כתיב **ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו** (בראשית א כז) . ובכלא הוא כעין דוגמא דלעילא !

תא חזי רזא דמלה !

תלת עלמין אית ליה לקב״ה דאיהו גניז בגווייהו. עלמא קדמאה - ההוא עלאה טמירא דכלא. דלא אסתכל ביה ולא אתידע ביה בר איהו. דאיהו גניז בגוויה. עלמא תניינא - קשיר בההוא דלעילא. ודא הוא דקב״ה אשתמודע מניה כמה דכתיב **פתחו לי שערי צדק...זה השער ליהוה כ**. ודא הוא עלמא תניינא. עלמא תליתאה - ההוא עלמא תתאה מנייהו, דאשתכח ביה פרודא. ודא הוא עלמא דמלאכי עלאי שריין בגוויה. וקודשא בריך הוא ׳אשתכח ביה ולא אשתכח׳. אשתכח ביה השתא. כד בעאן לאסתכלא ולמנדע ליה - אסתלק מנייהו ולא אתחזי ! עד דכלהו שאלי **איה מקום כבודו ?, ברוך כבוד יהוה ממקומו** (יחזקאל ג יב) . והאי הוא עלמא דלא אשתכח ביה תדירא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קנט עמוד ב

כגוונא דא **בצלם אלהים עשה את האדם** ! (בראשית א כז)

כדין אית ליה תלת עלמין. עלמא קדמאה - האי עלמא דאקרי **עלמא דפירודא**, ובר נש אשתכח ביה ולא אשתכח. כד בעאן לאסתכלא ביה - אסתלק מנייהו ולא אתחזי. עלמא תניינא - עלמא דאיהו קשיר בההוא עלמא עלאה, ודא הוא 'גן עדן די בארעא', דדא הוא קשיר בעלמא אחרא עלאה. ומהאי אתידע ואשתמודע עלמא אחרא. עלמא תליתאה - עלמא עלאה טמירא גניז וסתים, דלית מאן דידע ליה, כמה דכתיב **עין לא ראתה אלהים זולתך יַעֲשה למחכה לו** (ישעיהו סד ג) .

וכלא כגוונא עלאה דכתיב **בצלם אלהים עשה את האדם** ! על דא כתיב **בנים אתם ליהוה אלהיכם וגו'** (דברים יד א) כמה דאוקמוה. ואלין אינון **בצלם אלהים**, ואלין ירתין ירותא עלאה כגוונא דיליה. ועל דא אזהר באורייתא **לא תתגודדו ולא תשימו קרחה** - דהא לא אתאביד ! והא שכיח בעלמין טבין עלאין ויקירין ! להוון חדן כד אסתלק מהאי עלמא !

ותא חזי אלמלי לא חב אדם - לא יטעם טעמא דמותא בהאי עלמא בזמנא דעייל לעלמין אחרנין ! אבל בגין דחב - טעם טעמא דמותא עד לא ייעול לאינון עלמין, ואתפשט רוחא מהאי גופא, ואשאר ליה בהאי עלמא, ורוחא אסתחיא בנהר דינור לקבלא עונשא. ולבתר עיילא לגן עדן דבארעא, ואזדמנא ליה מאנא אחרא דנהורא כהאי פרצופא דגופא דהאי עלמא ממש. ואתלבש ואתתקן ביה. ותמן הוא מדורא דיליה תדיר. ואתקשר בריש ירחי ושבתי בנשמתא, וסליק ואתעטר לעילא לעילא.

הדא הוא דכתיב **והיה מדי חדש בחדשו וגו'** (ישעיהו סו כג) . **מדי חדש בחדשו** אמאי? אלא רזא דמלה בגין חדתותי דסיהרא דאתעטרא לאנהרא מן שמשא בההוא זמנא. וכן **מדי שבת בשבתו**. **מדי שבת** - דא סיהרא. **בשבתו** - דא שמשא; דנהורא אתיא לה מן תמן. ועל דא כלא חד מלה !

ודא הוא ברירא דמלה בר לחייביא דכתיב בהו 'מיתה' לכלהו עלמין, 'כרת' מכלהו עלמין. ואשתציין מכלא כד לא עיילי בתשובה !

אמר רבי יהודה: בריך רחמנא דשאילנא ורווחנא מלין אלין וקאימנא עלייהו !

אמר ר' שמעון: מפרשתא דא אוליפנא רזא דחכמתא ואשתמעו מנה רזין עלאין ויקירין !

תא חזי ! קב"ה משבח באורייתא ואמר *"אזילו באורחי ! אשתדלו בפולחני ! והא אנא מעייל לכון לעלמין טבין לעלמין עלאין".*

בני נשא דלא מהימני - לא ידעי ולא מסתכלי.

קב"ה אמר *"אזילו ! אלילו ההוא עלמא טבא ! ההוא עלמא עלאה דכסופא !"*

אינון אמרי: *"איך ניכול לאללא ליה ולמנדע כל האי ?!"*

מה כתיב?

עלו זה בנגב (במדבר יג יז) - *"אשתדלו באורייתא ותחמון דהא היא קיימא קמייכו ומנה תנדעון ליה".*

וראיתם את הארץ מה היא וגו' (במדבר יג יח) - *"תחמון מנה ההוא עלמא, דהא ירותא דאחסנא דאנא עייל לכו בה".*

ואת העם היושב עליה - *"אינון צדיקייא דבגנתא דעדן דקיימן שורין שורין ביקרא עלאה בדרגין עלאין".*

החזק הוא הרפה - *"בה תחמו אי זכו לכל האי כד אתקפו על יצריהון ותברו ליה, אי לא. או כד אתקפו באורייתא למלעי בה יממא ולילי, או אי ארפו ידייהו מנה וזכו לכל האי".*

המעט הוא אם רב - *"אי סגיאין אינון דאשתדלו בפולחני ואתקיפו באורייתא בגין דזכו לכל האי, אי לא"*

ומה הארץ השמנה הִוא אם רזה (במדבר יג כ) - מדאורייתא תנדעון מה **הארץ** - מה ההוא עלמא ! אי אסגי טיבו עלאה ליתבהא, או אי אזעיר מנה כלום.

היש בה עץ אם אין - האית בה אילנא דחיי לעלם ולעלמי עלמין, או אי צרורא דחיי אשתכח בגווה. אם לא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קס עמוד א

ויעלו בנגב ויבא עד חברון (במדבר יג כב) .

ויעלו בנגב - בני נשא סלקין בגווה **בנגב** - בלבא עצלא - כמאן דאשתדל במגנא בנגיבו. דחשיב דלית בה אגר. חמי דהא עותרא דהאי עלמא אביד בגינה - חשיב דכלא הוא **בנגב** - כמה דאת אמר **חרבו המים** ומתרגמינן **נגיבו**. לבתר **ויבא עד חברון** - עד דאתי לאתחברא בה קארי ושאני בה.

ושם אחימן ששי ותלמי - תמן חמי פליגן סגיאין - טמא וטהור, אסור ומותר, כשר ופסול, עונשין ואגרין. אלין אינון ארחי דאורייתא דקדוקי אורייתא - **ילידי הענק** - דאתילידו מסטרא דגבורה.

וחברון שבע שנים נבנתה - אלין אינון שבעין אנפין דאורייתא. שבעין פנים אית לה - לכל סטרא עשרה.

וחברון - דא אורייתא. מאן דאשתדל בה אקרי 'חבר'. 'נבנתה שבע שנים' - תנינן אורייתא אית לקבל אורייתא. והיינו תורה שבכתב ותורה שבעל פה. והאי **חברון** - מתורה שבכתב נפקת ! כמה דאת אמר **אמור לחכמה אחותי את** (משלי ז ד) . והאי **נבנתה** שבע שנין - דבגין כך אקרי **בת שבע**.

לפני צען מצרים - כמה דאת אמר **ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים** (מ"א ה י) .

ויבאו עד נחל אשכול (במדבר יג כג) - אלין אינון מלי אגדה דרשה, דתליין מסטרא דמהימנותא.

ויכרתו משם זמורה וגו' - אולפין מתמן ראשי פרקין ראשי מלין. אינון דבני מהימנותא חדאן במלין ומתברכן מלין בגווייהו, ומסתכלן שרשא חד ועקרא חד, ולא אשתכח בהו פרודא.

אינון דלא משתכחי בני מהימנותא ולא אולפי אורייתא לשמה - שוין ליה למהימנותא בפרודא. הדא הוא דכתיב **וישאוהו במוט בשנים** - בפרודא. מהו **במוט** ? כמה דאת אמר **אל יתן למוט רגלך** (תהלים קכא ג) .

ומן הרמונים ומן התאנים - כלא שוין להני מילי לסטרא אחרא ! לסטרא דמינאי ! לסטרא דפרודא !

הדא הוא דכתיב **וישובו מתור הארץ (במדבר יג כה)** . **וישובו** - תייבין לסטרא בישא ותייבין מארחא דקשוט ! אמרי *"מאי אכפת לן ! עד יומא לא חמינא טב לעלמא ! אעמלנא בה - ביתא דיקם ! יתיבנא בקלנא דעמא, ולההוא עלמא מאן יזכי ומאן ייעול לגוויה ? ! טב לן דלא אטרחנא כולי האי ! "*

ויספרו לו ויאמרו וגו' - *"הא אעמלנא ולאינא בגין למנדע חולקא דההוא עלמא"* .

וגם זבת חלב ודבש היא - *"טב הוא ההוא עלמא עלאה כמה דידענא באורייתא -- אבל מאן יכיל למזכי ביה ? ! "*

אפס כי עז העם (במדבר יג כח) - תקיף הוא דלא יחשיב כל עלמא כלל, בגין דיהא ליה עותרא סגיא לאשתדלא ביה. מאן הוא דיזכי בה ? ! ודאי **אפס כי עז העם היושב בארץ** - מאן דבעי למזכי בה בעי - למהוי תקיף בעותרא, כמה דאת אמר **ועשיר יענה עזות** (משלי יח כג) .

והערים גדולות בצורות. בתין מליין כל טובא דלא יחסרון מכלא. ועם כל דא **וגם ילידי הענק ראינו שם** - בעי גופא תקיף גיבור כארי, בגין דהיא מתשת חיליה דבר נש לאשתדלא בההוא איסור והתר טמא וטהור כשר ופסול. מאן ייכול לזכאה בה ? !

ועוד - **עמלק יושב בארץ הנגב (במדבר יג כט)** - אי יימא בר נש דאפילו בכל דא יזכי - **עמלק יושב בארץ הנגב** ! הא יצרא בישא קטיגורא מקטרגא דבר נש דישתכח תדיר בגופא !

והחתי והאמורי וגו' - כמה מקטרגי משתכחי תמן, דלא יכיל בר נש למיעל בההוא עלמא כלל ! מאן יזכי ליה ומאן ייעול בגויה ? !

במלין אלין **ויניאו את לב בני ישראל** (במדבר לב ט) . בגין דאפיקו שום ביש עלה. כמה דאת אמר **ויוציאו את דבת הארץ (במדבר יג לב)** .

אינון בני מהימנותא מאי קא אמרי ? **אם חפץ בנו יהוה ונתנה לנו (במדבר יד ח)** כיון דישתדל בר נש ברעותא דלבא לגבי קב"ה ! לא בעי מנן אלא לבא, ויסתמרון ההוא רשימא קדישא, דכתיב **ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ**.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קס עמוד ב

אבל **אך ביהוה אל תמרודו (במדבר יד ט)** ! בעי דלא ימרדון באורייתא ! דאורייתא לא בעי עותרא ולא מאני דכספא ודהבא. וגופא תבירא אי ישתדל באורייתא ישכח אסוותא בכלא ! הדא הוא דכתיב **רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך**, וכתיב **ולכל בשרו מרפא**.

ואתם אל תיראו את עם הארץ - דהא כל אינון מקטרגי אינון מכרזאן ואמרי *"פנו אתר לפלנייא עבדא דמלכא !"*. בגין כך **אל תיראו**.

כי לחמנו הם - אינון בגרמייהו מזמנן מזוני בכל יומא לאינון דמשתדלי באורייתא ! כמה דאת אמר **ואת העורבים צויתי לכלכך** (מ"א יז ד) , וכתיב **והעורבים מביאים לו לחם ובשר** (מ"א יז ו) .

סר צִלָּם מעליהם - מאן **צִלָּם** ? דא תוקפא דדינא קשיא. מאי טעמא אעדי ? משום **דיהוה אתנו אל תיראום** - כלא אעדיאו בגין אורייתא.

זכאה חולקהון דאינון דמשתדלי באורייתא לשמה - דהא מתקשרי בקב"ה ממש ואקרון 'אחים ורעים' ! הדא הוא דכתיב **למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך** (תהלים קכב ח) :

ויבאו עד נחל אשכול וגו' (במדבר יג כג) .

רבי אבא: אמר כרתו ההוא אשכול. אתו לסלקא ליה - לא יכילו. אתו לנטלא ליה - לא יכילו. אתו כלב ויהושע - נטלו ליה וסליקו ליה ואזדקף על ידייהו ! הדא הוא דכתיב **וישאוהו במוט בשנים - בשנים** - באינון שנים יחידן.

זמורה מאי קא בעאן ? אלא אשכול הוה תלייא ביה, ובעוד דהוה מתחבר באתריה אקרי **זמורה**, לבתר קרייה **מוט**. דכתיב **וישאוהו בַּמוט** - ההוא דאשתמודע ! ההוא דכרתו ! מכאן ידעו יהושע וכלב דאינון אתחזיין למיעל לארעא ולמהוי לון בה חלק ואחסנא.

עד דהוו אתיין - אמלכו עלייהו כלהו. קאים כלב באיבא. אמר: *"איבא ! איבא ! אי בגינך אנן מתקטלין - מה אנן בחולקך ? !"*. מיד קליל גרמיה ויהבו לון.

ר' אלעזר אמר: לא יהבו לאחרי - דהא כתיב **וישאוהו במוט** וכתיב **בשנים** - ובכלהו לא הוו שנים כוותייהו. ומכאן אוליף יהושע לבתר דכתיב **וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים** (יהושע ב א) . והני שנים הא אוקמוה קדמאי. וכד מטו לגבייהו דישראל - יהבו לון, ואינון אשתארו ועבדו גרמייהו שיריים.

ר' יצחק אמר: כד הוו מטאן לגבייהו דאינון ענקים הוו שוויין ההוא חוטרא דמשה קמייהו ואשתזיבו. ומנלן דההוא חוטרא יהיב לון ? הדא הוא דכתיב **ויאמר אליהם עלו זה בנגב** (במדבר יג יז) - כתיב הכא **עלו זה** וכתיב התם **ואת המטה הזה וגו'** (שמות ד יז) . ובגיניה אשתזיבו. דאי תימא הני ענקייא שבקי לון -- אלא אתו לנסבא לון והוו שוויין לקמייהו ההוא חוטרא ומשתמטי מקמייהו.

רבי יהודא אמר: מסורת שמא קדישא מסר לון משה. ובגיניה אשתזיבו מנייהו !

רבי חייא אמר: תלת שמהן אקרון: **נפילים ענקים רפאים**. וכלהו אורכי יומי. **נפילין** אקרון בקדמיתא. לבתר כד אתחברון בבנת בני נשא ואולידו מנייהו - אקרון **ענקים**. לבתר דהוו אזלי ושטאן בהאי עלמא ומתרפיין מההוא דלעילא - אקרון **רפאים**.

אמר ר' יהודה: והא כתיב **הרפאים יחוללו** (איוב כו ה) , **רפאים יחשבו אף הם כענקים** (דברים ב יא) ! ?

אמר ליה: הכי הוא ! בגין דענקים אתו מהאי סטרא ומהאי סטרא ואתיאשו יתיר בארעא - כדין רפאים. ומנייהו נפקי. והוו אורכי יומי. וכד מתחלשי - אתחלש פלגות גופא ופלגות קאים. כיון דפלגות גופא הוה מית - הוו נסבי עשבא מעשבי ברא, ושדיין לפומייהו ומיתו. ובגין דאינון בעאן לקטלא גרמייהו אקרון **רפאים**.

אמר ר' יצחק: שדיין גרמייהו בימא רבא וטבען ומתין. הדא הוא דכתיב **הרפאים יחוללו מתחת מים ושוכניהם** (איוב כו ה) .

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסא עמוד א

ר׳ שמעון אמר: אלמלא הוו עיילין ישראל לארעא באומנא דלישנא בישא - לא הוה קאים עלמא רגעא חד! מאן אומנא דלישנא בישא? -- נחש! ורזא דמלה מדאתא נחש על חוה אטיל בה זוהמא.

אמר ר׳ שמעון: ועל כלא מחל קב״ה בר מן לישנא בישא, בגין דכתיב **אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו** (תהלים יב ה) . כל שכן הכא דאפיקו לישנא בישא על כלא! כביכול כיון דאפיקו על ארעא קדישא - כאילו אפיקו עליה! בגין כך קני קב״ה על דא.

תא חזי כמה עבד ההוא לישנא בישא! גזר על אבהתנא דלא ייעול לארעא, ומיתו אינון דאמרו, ואתגזר בכיה לדרי דרין, וקאימו ישראל כלהו לאשתצאה מעלמא אלמלא בעותיה דמשה:

ויספרו לו ויאמרו וגו׳ (במדבר יג כז) .

אמר רבי חייא: מאי שנא הכא **ויספרו**, ולא כתיב ״ויגידו״ או ״ויאמרו״? אלא כל חד אוליף מלה בלחודוי!

ויגידו - בכל אתר רמז קא רמיז בחכמתא והא אתמר.

ויאמר - אמירה בעלמא. **ויאמרו** - הרהורא דלבא. **ויאמרו** - תפקידתא. והא אוקימנא בכמה אתר.

ויספרו - פרישותא דמלה בכל אתר.

באנו אל הארץ - ״הלכנו״ מבעי ליה!? אלא **באנו** - עאלנא לתמן להההיא ארעא דהוית משבח בכל יומא, והוית אמרת דלית דכוותה.

וגם זבת חלב ודבש היא - רבי יצחק אמר מאן דבעי למימר כדיבא - אמר מלה דקשוט בקדמיתא בגין דיהמנו ליה כדבוי.

רבי חייא אמר: הכי אמרו! עאלנא להההיא ארעא דהוית משבח לה כל יומא ואמרת דלית דכותה, וארימת שבחא על כלא -- ולאו הכי! דהא **זה פריה** - אתכלא חד מאינון זעירין קטפו.

אמרו: *״אי לדא אחסין קב״ה לישראל וסבלו כל אינון עקתין וליאותין - הא בארעא דמצרים אית אתכלין ואיבין דארעא יתיד על חד תרין!״*

אפס כי עז העם [היושב בארץ] (במדבר יג כח) - אורחיה דעלמא דאינון גברין מגיחי קרבא יתבין לבד לאסתמרא ארחין, והכא - אפילו אינון בני מתא תקיפין גבורין!

והערים בצורות - דאפילו כל מלכין דעלמא יתכנשו עלייהו - לא יעבדון בהו פגימותא!

אמר רבי יוסי: כל מה דאמרי - בלישנא בישא אמרו! וקשיא מכלהו דכתיב **עמלק יושב בארץ הנגב**! לבר נש דנשכיה חויה. כד בעאן לאגזמא ליה אמרי *״הא חויא הכא!״*.

ר׳ אבא אמר: ודאי דא קשיא מכל מה דאמרי! כלומר ההוא דאגח קרבא בכלא - הא הכא זמין! ובאן אתר? **בארץ הנגב** - דהא הוא אתר לאעלאה ביה.

מיד **ותשא כל העדה ויתנו את קולם** - קביעו בכיה לדורות לעלמין בההוא ליליא.

אמר רבי יוסי: עיטא נסיבו על כלא לאפקא שום ביש. מאי על כלא? על ארעא ועל קב״ה!

אמר רבי יצחק: על ארעא - תינח, על קב״ה - מנין?

אמר ליה: משמע דכתיב **אפס כי עז העם** - מאן יכיל בהו! **כי עז העם** דייקא, וכתיב **עמלק יושב בארץ הנגב**. כדין גרמו כל האי כמה דאתמר. ובעא קב״ה לשיצאה לון מן עלמא. הדא הוא דכתיב **ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וגו׳** (תהלים קו כג) :

ועתה יגדל נא כח אדני (במדבר יד יז) .

ר׳ אחא ור׳ יוסי אמרי: זכאי אינון ישראל מעמין עכו״ם דעלמא! דקב״ה אתרעי בהו, ואתכני בהו, ואתפאר בהו! דהא עלמא לא אברי אלא בגיניהון דישראל דישתדלון באורייתא! בגין דחד בחד אתקשרן, וישראל לתתא בהאי עלמא אינון קיומא דיליה וקיומא דכל שאר עמין. אימתי? בזמן דעבדי רעותא דמאריהון.

תא חזי כד ברא קב״ה בר נש בעלמא - אתקין ליה כגוונא עלאה ויהב ליה חיליה ותוקפיה באמצעיתא דגופא, דתמן שריא לבא דהוא תוקפא ומזונא דכל גופא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסא עמוד ב

ואתקין שייפי דגופא סחרניה דלבא, ולבא שארי באמצעיתא דכל גופא. וכל אינון שייפין אתזנו מההוא לבא דהוא תוקפא דכלא וכלא ביה תליין. וההוא לבא אתקשר ואתאחד במוחא עלאה דשריא לעילא.

תא חזי כד ברא קב״ה עלמא אסדר לְיַמא דאוקינוס דאסחר כל ישובא דעלמא, וישובא דכל שבעין אומין כלא אסחר לירושלם. וירושלם באמצעיתא דכל ישובא שריא. והיא אסחרא להר הבית והר הבית אסחר לעזרות ותנינן לית ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלחודייהו ואינון עזרות סחרן ללשכת הגזית, דתמן סנהדרי גדולה יתבין ולשכת הגזית אסחר לאולם ואולם להיכל והיכל לבית קדש הקדשים דתמן שכינה שריא, וכפרת וכרובים וארון. והכא הוא לבא דכל ארעא ועלמא ! ומהכא אתזנו כל אינון אתרי דישובא דאינון שייפי דגופא.

ולבא דא אתזן ממוחא דרישא, ואתאחיד דא בדא. הדא הוא דכתיב **מכון לשבתך פעלת יהוה** (שמות טו יז) .

כגוונא דא לעילא ברזא יקירא סתימאה ! ימא עלאה לקביל דא - דאית לעילא ימא מן ימא וימא מן ימא.
תא חזי נהר דינור אסחר לכמה משריין, ואינון שבעין סטרין גליפין משבעה דליקין. ואינון סחרן לאינון שמשי דלגו מנייהו. ואינון סחרין לארבע רתיכין ואינון סחרן להההיא קרתא קדישא דרביעא עלייהו. ותאנא תמן עזרות לגו מעזרות, ולית ישיבה בעזרה דתמן אלא למלכיהון דבית דוד בלחודייהו, ותמן משתכחי ויתבי. וסנהדרי גדולה משתכחי תמן בלשכת הגזית, וההוא בי דינא עלייהו דמשמש לאתר דמשמש, ודינא אתיהיב מתמן לקדישין עליונין עד דמטא לאתר דאקרי קדש הקדשים דביה כלא ותמן הוא לבא שרייא
ודא אתזן מן מוחא דלעילא ואתאחיד דא בדא.

כגוונא דא לעילא לעילא ! ואיהו ברזא דמלכא עלאה ברזא יקירא סתימאה !
עד דאשתכח דכלא אתזן ממוחא עלאה סתימאה דכלא. וכד יסתכלון מלי - כלא אתקשר דא בדא ודא בדא !

תא חזי כד אנהיר עתיקא סתימא במוחא, ומוחא אנהיר ללבא - כדין אקרי **נעם יהוה**. והא אוקימנא.
ודא הוא **כח אדני** - ההוא חילא דאתי מעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין.
יגדל נא - דיתרבי ויסגי לעילא לעילא ויתנגיד ויתמשך לתתא. **כאשר דברת** - כמה דאוקמוה **לאמר** - למילף מהכא כל דרין בתראין לעלם ולעלמי עלמין למימר לדא בשעתא דעקתא, למימר דא בשעתא דרווחא.
ומאי הוא ? **יהוה ארך אפים וגו׳**. והא אוקימנא מלי.

אמר ר׳ יצחק: ׳אמת׳ אמאי סליק מכאן ? אמר רבי חייא: אינון גרמו ליה דאסתליק מכאן ! דהא בשקרו דברו גרמייהו. בההוא מדה דבר נש מודד - בה מודדין ליה ! וכן שאר אחרי אסתלקו - דלא יכיל משה למימרינהו בגין דאינון גרמו.

סלחתי כדבריך - **כדבריך** ממש ! והא אתערו חברייא, והא אתמר:

[אמר המגיה: כך מצאתי בהעתקות אשר לפני. ומתוך הלשון נראה שחסר התחלת המאמר. וגם במקומות אחרים ממנו חסר. ועם כל זה לא רציתי להשמיטו מן הספר להגדיל תורה ולהאדיר]

...דא עם דא מה דלא הוו יכלין למללא מקדמת דנא.

נפקו מההיא פתחא ויתבו בגנתא תחות אילנין.

אמרו דא לדא: *״כיון דאנן הכא וחמינן כל דא - אי נמות הכא - ודאי ניעול לעלמא דאתי !״*

יתבו. שינתא נפלת עלייהו ודמכו.

אדהכי הא ההוא ממנא אתא ואתער לון.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסב עמוד א

אמר לון: *"קומו! פוקו לגו פרדס דאברא!"*

נפקו. חמו לאלין מארי מקרא דהוו אמרי בההוא קרא:

במדבר הזה יתמו - הא באתר אחרא לא! **ושם ימותו** - הא באתר אחרא לא! ודא בגופין - אבל בנשמתין לא, כגוונא דבני גנתא.

אמר לון ההוא ממנא: *"פוקו!"*

נפקו בהדיה.

אמר לון: *"שמעתון מדי לגו ההוא דרגא?"*

אמרו: *"שמענא דהא חד קלא הוה אמר **מאן דפסק - יתפסק. מאן דקצר - יתקצר. מאן דקצר - יתארך**".*

אמר לון: *"דעתון מאי האי?"*

אמרו: *"לא".*

אמר לון: חמיתון ההוא נשרא רברבא וההוא ינוקא דקא מלקט עשבין - ר' אילעאי דנציבין הוא - הוא ובריה! ומטא הכא וחמא הוא וינוקא בריה מערתא דא. כיון דעאלו לגו חשוך - לא יכילו למסבל ומיתו.

וההוא ינוקא בריה קיימא בכל יומא קמיה דבצלאל בשעתא דנחית ממתיבתא עלאה. ואמר קמיה תלת מלין עד לא יפתח בצלאל ברזין סתימין דחכמתא - דכל מלוי רזין סתימין אינון דעין **לא ראתה אלהים זולתך**. האי דאמר **מאן דפסק יתפסק** - מאן דפסק מלין דאורייתא על מלין בטלין - יתפסקון חיוהי מהאי עלמא, ודיניה קיימא בההוא עלמא! **מאן דקצר יתקצר** - מאן דקצר אמן ולא מאריך ביה גו נייחא - יתקצר מחיין דהאי עלמא. **מאן דקצר יתארך** - מאן דאמר **אחד** אצטריך לחטפא אל"ף ולקצרא קריאה דילה, ולא יעכב בהאי את כלל. ומאן דעביד דא - יתארכון חייו.

אמרו ליה: תו אמר **תרין אינון, וחדא אשתתף בהו. ואינון תלתא. וכד הוו תלתא - אינון חד**.

אמר לון: אלין תרין שמהן דשמע ישראל דאינון **יהוה יהוה. אלהינו** אשתתף בהו, ואיהו חותמא דגושפנקא אמת. וכד מתחברן כחדא - אינון חד ביחודא חדא.

תו אמר: **תרין אינון, וחד אתהדר. כד שליט - טאס על גדפי רוחא ושאט במאתן אלף ואתטמר**.

אמר לון: אלין תרין כרובים דהוה רכיב בהו קב"ה. ומן יומא דאגניז יוסף מאחוי - אגניז חד ואשתאר חד לגבי בנימין. הדא הוא דכתיב **וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח** (תהלים יח יא) (ש"א כב יא) . ושאט במאתן אלף עלמין, ואתטמר ההוא דרכיב עליה. דאינון מאתן אלף גניזין - אינון דיליה בריך הוא!

"פוקו מהכא! זכאין אתון!"

נפקו.

יהב לון ההוא ממנא וורדא אחרא ונפקו.

כד נפקו - אסתים פום מערתא ולא אתחזי כלל.

חמו ההוא נשרא דהוה נחית מההוא אילנא ועאל גו מערתא אחרא.

ארחו אינון בההוא וורדא ועאלו תמן.

אשכחו ההוא נשרא אפום מערתא.

אמר לון: *"עולו זכאי קשוט חברין! דהא לא חמינא חדוה דחברותא מן יומא דאנא הכא אלא בכו!"*

עאלו. מאטו לפרדס אחרא, וההוא נשרא בהדייהו.

כד מטו לגבי אינון מאריהון דמשנה - אתהדר ההוא נשרא בדיוקנא דאדם, בלבוש יקר מנהרא כוותייהו, ויתיב עמהון כחדא.

אמר לאינון דיתבי: *"הבו יקר למארי מתניתא דאתו הכא - דהא מאריהון אחמי לון פליאן דברבן הכא!"*

אמר חד מנייהו: *"אית בכו סימנא?"*

אמרו: *"הין!"*

אפיקו תרין ורדין וארחו בהו.

אמרו: *"תיבו מארי מתיבתא! תיבו זכאי קשוט!"*

אחידו בהו ויתבו.

בההיא שעתא אולפו תמן תלתין הלכות דלא הוו ידעי מקדמת דנא, ורזין אחרנין דאורייתא.

אהדרו לגבי אינון מארי מקרא.

אשכחו דהוו אמרי **אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם** (תהלים פו ו) .

אני אמרתי - בשעתא דאקדימתון עשיה לשמיעה דהא **אלהים אתם וגו'**. כיון דאמשכתון בתר יצר הרע - **אכן כאדם תמותון וגו'**. מה מיתתו של אדם אחית ליה לעפרא בגין דיתמחי ההוא יצר הרע די בגויה, וההוא יצר הרע איהו דמית ואתעכל בגויה.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסב עמוד ב

אמר ההוא סבא דעלייהו: אוף הכא כתיב **ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה** (במדבר יד לב) .

מאי **פגריכם**? דא יצר הרע כליל דכר ונוקבא. חסרונין דאית בכו. דיצר הרע נחית תדיר לחסרונא ולא סליק. בקדש - 'מעלין ולא מורידין'. במסאבו - 'מורידין תדיר ולא מעלין'. ועל דא אקרון **פגריכם** - חסרונין דלכון, כמה דאת אמר **אשר פִּגרו מעבור את הנחל וגו'** (ש"א ל י) סופא דקרא אוכח דכתיב **יפלו** ולא "תפלו". ועל דא **במדבר הזה יתמו** אינון פגרים. **ושם ימותו**. בגין דרעותא דקב"ה לשיצאה להני פגרים מעלמא לעלם.

אמר להו רבי אילאי: *"זכאי קשוט! עולו ותחמו דהא רשו אתמסר לכו למיעל עד ההוא אתר דפרוכתא פריסא - זכאה חולקכון!"*

קמו ועאלו גו דוכתא חדא, והוו תמן מאריהון דאגדה, ואנפיהון מנהרן כנהירו דשמשא.

אמרו: *"מאן אלין?"*

אמר להון: *"אלין מאריהון דאגדה - חמאן בכל יומא נהירו דאורייתא כדקא יאות!"*

קיימו ושמעו כמה מלין חדתין באורייתא. לא אתיהיב לון רשו למיעל לגווייהו.

אמר להו ר' אילאי: *"עולו לדוכתא אחרא ותחמו"*.

עאלו לגו גנתא אחרא וחמו אוף הכי - כראן קברין ומיד מתין, ומתהדרין חיין בגופין מנהרן קדישין.

אמרי ליה: *"מאי האי?"*

אמר לון: דא עבדי בכל יומא. ומיד דשכבי - מתעכלא ההוא זוהמא בישא דקבילו בקדמיתא, וקיימין מיד בגופין חדתין מנהרין באינון גופין קדישין דקיימי על טורא דסיני. כגוונא דאתון חמאן - קיימו כלהו על טורא דסיני בגופין בלא לכלוכא כלל! כיון דאמשיכו עלייהו יצה"ר - אתהדרו בלבושין אחרנין - בגופין קדמאין גופין נוכראין. הדא הוא דכתיב **ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב** (שמות לג ו) .

קלא אתער - *"זילו אתכנשו! הא אהליאב קאים על קיומיה וכל אינון קתדראין קמיה!"*

לשעתא פרחו כלהו ולא חמו מדי.

אשתארו בלחודייהו תחות אילנין דגנתא.

חמו פתחא אחרא. עאלו תמן.

חמו היכלא חדא - עאלו ויתיבו תמן.

תרין עולימין הוו תמן.

זקפו עיינין וחמו חד משכנא מרקמא בכל זיני ציורין וגוונין דעלמא, ועליה פריס פריסא דנהורא מנצצא דלא יכלין עיינין לאסתכלא.

וכפום תרין מלין חמו גו ההוא משכנא עד אתר פרוכתא פריסא. מתמן ולהלאה לא חמו כלום.

ארכינו אודנין ושמעו חד קלא דהוה אמר: בצלאל רביעאה איהו לנהורין עלאין. יוסף רביעאה איהו גו נהורין דאדם קדמאה - סליקו דלעילא חביבא דכלא. עליה כתיב **ונסכו רביעית ההין בקדש וגו'** (במדבר כח ז) מאן דיסתכל וחמי - יסמון עיניה ! מאן דלא יסתכל - חמי ואתפתח ! אילנא דתמני סרי כד כפיף - יזקוף ויתקיים. אי לא כפיף - חויא בישא אכיל ליה. מאן דעאל תרין כרובין לגו - רעותיה אתעביד. מאן דמעיין - רחיק מרעותיה. קרבנא דרביא - שלים לאתקבלא.

פסק ההוא קלא.

אמרו אינון תרין עולימין: *"סימנא אית בגווייכו ?"*

אמרו: *"הין !"*

אפיקו אינון תרין ורדין. ארחו בהו.

אמרו: *"תיבו עד דתשמעון תרין מלין ברזין עתיקין מגו מארי מתיבתא, ויהון תדיר ברזא בגווייכו".*

אמרו: *"הן !"*

אמר רבי שמעון: *"כל הני מלין וכל מה דחמו - כתבו ! וכד מטו הכא - הוה כתיב **אשמרה דרכי מחטוא בלשוני** (תהלים לט ב) ! ואנא שאילנא לאבי אבא - כמה הוו אינון תרין מלין ? ואמר לי חייך ברי ! אינון תרין מלין באנו עלמין וחריבו עלמין מאן דאשתמש בהו !"*

כיון דשמעו אלין תרין מילין - אמרו אינון ינוקי: *"פוקו פוקו ! לית לכו רשותא יתיר למשמע !"*

אפיק חד מנייהו תפוח אחד ויהב לון ואמר: *"ארחו בדא !"*

ארחו ביה ונפקו. ומכל דחמו - לא אנשו כלום.

נפקו. הא ממנא אחרא אתא.

אמר לון: *"חברייא ! ר' אילאי שדרני לכו ! תוריכו ליה הכא אפום מערתא, והוא ייתי ויודע לכו מלין עלאין דלא ידעתון ! דאיהו תבע מגו מתיבתא דיהא ליה רשו לגלאה לכו מלין".*

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסג עמוד א

נפקו בהדיה ואוריכו אפום מערתא, והוו מהדרן מלי דא לדא מכל מה דחמו ואולפו תמן.

אדהכא הא ר' אילאי אתא נהיר כשמשא.

אמרו ליה: *"אורייתא חדתא שמעתא ?"*

אמר לון: *"ודאי ! ורשו יהבו לי למימר לכו מלי !"*

אתחברא כחדא אפום מערתא ויתבו.

אמר לון: *"זכאין אתון דאחמי לכון מאריכון כגוונא דעלמא דאתי, והא לית לכו דחילו ואמתנו".*

אמרו: *"ודאי הא אתנשי מנן ארחא דבני נשא ! ותווהא איהו על כל מה דחמינן בהאי טודא !"*

אמר לון: חמיתון אלין טוריא ! כלהו ראשי מתיבתי לעמא דא דבמדברא ! וזכו השתא מה דלא זכו כד הוו בחיין. ואלין רישי מתיבתי כלהו בריש ירחי ושבתי ומועדייא מתכנשי לגבי טורא דאהרן כהנא, ומתערי לגביה, ועאלין גו מתיבתא דיליה, ומתחדשן תמן בדכיו דטלא קדישא דנחית על רישיה, ומשח רבו דנגיד עליה. ועמיה מתחדשן כלהו בחדושין דרחימין דמלכא קדישא, עד דאקרי הכא 'מתיבתא דרחימותא'.

ואיהו נטיל בכל מתיבתא, בטמירו דקיק מתעפפן כנשרין גו מתיבתא דנהורא, ואיהי מתיבתא דמשה. וכלהו קיימי לבר ולא עאלין לגו - בר אהרן בלחודוי. וכפום שעתא אקרון בשמא. ולית מאן דחמי ליה למשה - דהא ההוא מסוה דאנפוי פריס קמיה, ושבע עננ יקר סחרניה. אהרן קאים גו פרגודא דלתתא מן משה, ופרגודא 'פסיק ולא פסיק' בגווייהו. וכל רישי מתיבתי לבר מפרוכתא דפרגודא דא. וכל שאר לבר מאינון עננין.

וכפום חדושי דנהירו דאורייתא דאתנהרא - הכי מנהרן אינון עננין. ואתקלישו בדקיקו דנהורא עד דאתחזי ההוא מסוה. ומגו ההוא מסוה חמאן נהורא דנהיר יתיר מכל נהירין דעלמא ! ואינון אנפי משה - אנפוי לא אתחזון כלל ! ולית מאן דחמי לון - בר ההוא נהירו דנפיק מגו ההוא מסוה בתר כל אינון עננין.

משה אמר מלה סתם לאהרן, ואהרן פריש לרברבי מתיבתי. במה פריש ? בכל אינון מבועין דאסתימו מניה כד מטא זמניה דיהושע. והשתא איהו מהדר לון, בכמה פליאן ומקורין ומבועין ונחלין דנבעין מכל מלה ומלה.

כל נשין זכיין דהאי דרא אתאן למרים אוף הכא בהני זמנין. וכדין סלקין כלהו כתמרות עשן גו מדברא דא. וההוא יומא אקרי ׳יומא דהלולא׳. נשין בלילי שבתות ובללי יומין טבין - כלהו אתאן לגבי מרים וידעין אשתדלותא בידיעו דמארי עלמא.

זכאה דרא דא מכל דרין דעלמא ! נפקי ממתיבתא דמשה ופרחי לגבי מתיבתא דרקיעא. ואינון דאתחזון - פרחי לגבי מתיבתא עלאה. על ההוא דרא כתיב **אשרי העם שככה לו אשרי העם שיהוה אלהיו** (תהלים קמד טו) :

פתח ר׳ אילאי ואמר **תמים תהיה עם יהוה אלהיך** (דברים יח יג) .

מה בין **תם** ל**תמים** ? באברהם כתיב **התהלך לפני והיה תמים** (בראשית יז א) . יעקב דאשתלים יתיר כתיב ביה **ויעקב איש תם** (בראשית כה כז) . אמאי אקרי **איש תם** ?

בגין דלא אשתאר ביה פסולת כלל - דהא פריעה הוה ביה במה דאתפרע ואתדכי מההוא פסולת. בגין דההוא אתר דאתקיף לפסולת לגו אתר דפריעה שארי - איהו שור, דיוקנא דשמאלא דכורסיא דיליה. וההוא שור אקרי **שור תם** - דהא רתיכא דכורסייא רשימא דברית אית ביה. ועל דא האי שור אקרי **תם**. ויעקב אחיד ביה בגוויה. ובהאי שור עביד פריעה ואעבר זוהמא דפסולת כלא.

במתניתא דבצלאל : כתיב **ויזכור אלהים את רחל** (בראשית ל כב) .

בשרה כתיב ׳פקידה׳ וברחל כתיב ׳זכירה׳. אמאי ? בגין דזכור אתרשים ביעקב דאיהו ברית שלים כד אתייליד יוסף. ובמה ? כד נטל שור בהדיה - דלא יתקיף לסטרא אחרא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסג עמוד ב

ובגין כך אתקרי יוסף **בכור שור** - בכור דההוא שור דנטל יעקב - בכור שורו ודאי !

וההוא שור - שור תם. **ויעקב איש תם** - רבון ושליט, מאריה דביתא דההוא שור תם שארי בגוויה.

בגין דאית **שור מועד** בסטר ערלה ופריעה. וכמה גרדיני נימוסין נפקין מניה עד דרגא בתרייתא דאקרי **שאיה** - ההוא דאפיל ביתין דעלמא דלא דיירין בהו בני נשא. וכלהו נפקי מההוא שור מועד. ודא בחבורא דחמור בישא. ובגין כך **לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו** (דברים כב י) בגין דלא לאתערא להו.

ובההוא מתיבתא דבצלאל וכן בתרין מתיבתי : **ויעקב איש תם** - בעלה דההוא **תם**. ומאן איהו ? **א׳** - רזא **דו״ו**. וכד הוו כלל דכר ונוקבא כחדא שלימו דכלא.

אברהם לא אתפקד על פריעה, וכד עאל - עאל להאי **תם**, ולגו דרגין דיליה דאקרון כחדא **ים**. והיינו **תמים**. לבתר אסתלק אברהם ועאל לגו, ואתקשר עם ימינא עלאה.

תמים תהיה עם יהוה אלהיך ודאי ! כמה דאיהו ׳תמים׳ כללא חדא - אוף אנת תהא עמיה תמים עמיה ודאי ! במה אתעביד בר נש **תמים** ? דיהא **תם ים**. **תם** - כמה דאתמר. **ים** - כל אינון דרגין קדישין דיליה אקרון **י״ם**, ולא אתפרשן מניה לעלמין. אוף אנת כגוונא דא לאעדאה מנך דרגין נוכראין ולאתקשרא ב׳תמים׳ למיהוי בך דרגין קדישין רזא **דים** ודרגא קדישא. **תם** - לקבלא **א׳** רזא דיעקב. בר נש אצטריך למהוי בכל יומא **תם ים** כגוונא דא ממש.

השתא פריש מאן דפריש במתיבתא, דסיהרא קדישא שפירא איהו בחוורו ; וכל גוונין מנצצן בה ומרקמן ; ואיהו כההוא שפירו וחוורו דשמשא ממש ; ובההוא ימא דילה גו שבעין שנין נפקא נונא חדא ואפיק מניה גוון תכלת. ואיהי נטלא גוון דא ותקינת ליה ואתחפייא לבר בהאי גוון. לאו דהאי גוון לבושא דילה ; דהא **שש וארגמן לבושה** ; אבל חופאה דלבר האי גוון הוא.

כגוונא דא הוה משכנא ; דכוליה בשפירו מרקמא לגו, ולבתר - **ופרשו בגד כליל תכלת**. מאי טעמא? בגין דתחות ים דא אית **מצולות ים**, כלל דכר ונוקבא. ואית לון עינא בישא לאסתכלא. וכד מסתכלין - זמין לעינייהו גוון תכלא, ולא יכלא עינייהו לשלטאה. ואיהי אתתקנת לגו בכל גוונין מרקמן כדקא יאות, מתחמן לד׳ סטרין דעלמא.

כגוונא דא בר נש דלביש ציצית - אתעביד בכל יומא **תמים** ;

תם - בארבע כנפים מתקנן כדקא יאות. ים - בההוא תכלת דנונא דשבעין דרגין דימא.

סטרא בישא כד אסתכל בהאי בר נש - לא יכיל לאבאשא ליה בעינא בישא ; וכדין איהו **תם ים עם יהוה אלהיו** ממש בתקונא חדא ; איהי לעילא ואיהו לתתא.

לבתר אסתלקת איהי גו דרגין עלאין. אוף הכי בר נש אסתלק איהו לבתר בתפלין גו דרגין עלאין. ועל דא **תמים תהיה עם יהוה אלהיך** - עמיה ודאי ; ודאי בשעתא חדא ברגעא חדא איהי אתקנת לעילא ובר נש אתקן לתתא ;

א״ר אילאי: כל אלין דהכא - כגוונא דא מתקנן למהוי כל חד **תמים עם יהוה** ; ועל רזא דא - **במדבר הזה יתמו** ; אי תימרון דכד אתמר לביש אתמר - הכי הוא ודאי ; דהוה לון למהוי כל חד **תמים עם יהוה** בארעא קדישא, אתר **דיהוה** שארי תמן למהוי אפין באפין כחדא עמיה. והשתא כל חד הוי ׳תמים׳ במדברא דא לבר, אתר רחיק מתמן, דלא יסתכל אנפין באנפין בהדיה למהוי **עם יהוה** כדקא יאות. **ושם ימותו** - כמה דחמיתון דעבדין בכל יומא.

זכאה חולקכון חברייא קדישין דזכיתון לכל האי ; הני תרי מערתי אחרנין די לגו - דלא תשכחו כל דא תמן - דאינון גו מתיבתא דמשה, יתבי מרחיק. ועל דא כתיב במשה **ענו מאד מכל האדם**. ונביאה עלאה קביל לון למתיבתא דיליה ;

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסד עמוד א

מיומא דשארי למחמי כל דא עד ההיא שעתא - שבעה יומין ; והא לא הוו מסתכלן בהאי עלמא כלום ;

אמר לון רבי אילאי: זכאין קדישין אימא לכו מלין דשמעתון ומלה קדמאה כד תנדעון מדידו דמשחתא בשמא גליפא מפרש תנדעון (ואע״ג) דבצלאל רביעאה איהו דנהורין עלאין דכתיב **ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת** (שמות לא ג) .

מאן דלא אסתכל - חמי ואתפתח. מאן דלא אסתכל באינון תלת מלין טמירין **מה לעילא מה לתא וכו׳** - זמין איהו לאתפתחא באורייתא ולפקחא עיינין בה. **אילנא דתמני סרי** - שדרתו דבר נש. **כד כפיף** קמי מאריה - **יזקוף ויתקיים** לתחיית מתייא. **אי לא כפיף** במודים - אתעביד חויא, ולית ליה תקומה להההוא זמנא. **מאן דעאל בין תרין כרובים לגו** - מאן דעאל שיעור תרין פתחין לגו בי כנשתא - אתדבק במאריה ורעותיה אתעביד. **מאן דמעיין** בצלותיה ואסתכל בה - **רחיק מרעותיה** דשאיל. **קרבנא דרביא** - כד קרב בר נש בריה לבי ספרא או למילה - דא קרבנא **שלים לאתקבלא**.

״מכאן ולהלאה רחימין זילו ! ״ (עד כאן ממה שיש בידנו על מעשה דר׳ שמעון ור׳ אילאי)

(כתב הרמ״ק כי אין בידנו סוף מעשה זה ולא תחילת המאמר הבא (מתוק מדבש))

...אלעזר ברי - שפיר קאמרת כפום מה דאוליפת ; אבל חס ושלום ; דאע״ג דרחל הות עקרא בההוא זימנא - יעקב חכים הוה ; ואלמלא לא ידע יעקב דלאה אנתתיה - לא קביר לה במערתא לאתחברא בהדיה בחבורא חדא ; ויהא קביר לה לבר ממערתא. אבל ללאה אעיל לה גו מערתא ולרחל שוי לבר. מית יעקב - אתקבר בגווה בחבורא חדא כמה דעבדו כל שאר אבהן.

אוף הכי אדם ! מתה חוה בקדמיתא - אתקברת תמן. ותמן ידע אדם דהאי דוכתא אתחזי ליה. מית אדם - אתקבר בגווה בחבורא חדא. מתה שרה - אתקברת תמן, וחוה חמאת וחדאת לקבלה, וקמת וקבלה לה. שיעורא מחוה לגבי שרה - שיעורא דתרין אמין ולא יתיר. מת אברהם - אתקבר לגבי שרה בחבורא חדא. מתה רבקה - אתקברת תמן, ושרה חמאת וקמת וקבלה לה. מת יצחק - אתקבר בהדה בחבורא חדא. מתה לאה - אתקברת תמן. ורבקה חמאת וקמת וקבלה לה. מת יעקב - אתחבר בהדה בחבורא חדא.

וכלהו דכר ונוקבא כחדא בחבורא חדא !

סדורא דלהון היך שכני ? נשין לגבי נשין, ודכורין לגבי דכורין. אדם ברישא. חוה סמיך ליה. שרה לגבי חוה. אברהם סמיך לשרה. יצחק סמיך לאברהם. רבקה סמיך ליצחק. לאה סמיך לרבקה. יעקב סמיך ללאה.

אשתכח אדם בסטרא דא, יעקב בסטרא דא. דא רישא ודא סיפא.

בספרא דשלמה מלכא איהו כדקא יאות. והכי הוא : אדם וחוה בקדמיתא. ושרה ואברהם סמיך לון. יצחק ורבקה לזויא אחרא בארח מישר בשורה חדא. יעקב ולאה באמצעיתא.

ואינון נשין לגבי נשין. ודכורין לגבי דכורין.

אדם וחוה, שרה ואברהם, יעקב ולאה, רבקה ויצחק.

אדם בסטרא דא, ויצחק בסטרא דא, ויעקב באמצעיתא.

יצחק לגבי אבוה - לאו ארח עלמא. ועם כל דא יעקב אצטריך באמצעיתא.

ובכל אינון זוגין - כמה דאתקברו - הכי יקומון והכי ישתכחון !

לאה תחדי בהדי משיח בריה דדוד דנפיק מנה לגו. רחל תחדי בהדי משיח בריה דיוסף דנפיק מנה לבר מירושלם. וכלא בדוכתייהו !

(חסר תחילת הענין)

...אלין הכא ואלין הכא דאינון מגדלאן דאבן טבא כלהו.

בין כלהו מגדלין אית חד מגדל דאבן טבא באמצעיתא. ודא סליק לרום רקיעא, ולא אתחזי השתא עד ההוא זמנא דיתגלי.

רב מתיבתא חמא ליה והוה רשים ביה לעילא האי קרא **מגדל עז שם יהוה בו ירוץ צדיק ונשגב** (משלי יח י) .

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסד עמוד ב

ופריש רב מתיבתא קרא דא : **מגדל עז** - דא כנסת ישראל. **בו ירוץ צדיק** - ביה רעותיה דצדיק תדיר. ועל דא **ונשגב** - ההוא מגדל - דלא ינפול לעלמין כמה דהוה.

ורבי כרוספדאי חמיד לבא, פריש האי קרא עד לא אסתלק. ופריש שפיר.

מגדל עז - דא תיבה וספר תורה דאיהו **עז** לשואה ביה ולאפקא ליה מגו היכל, דיוקנא דהיכל פנימאה דמניה נפקא תורה.

וההוא מגדל - **שם יהוה** איהו, ודיוקנא דיליה. ואצטריך בשית דרגין.

בו ירוץ צדיק - במאן ? במגדל או בספר תורה ?

אלא קרא דריש בהאי ובהאי ! כד דרש במגדל - אצטריך צדיק דא דליהוי חזן הכנסת זכאה דקשוט ודיוקנא דצדיק עלאה. כד דריש לספר תורה - מאן דסליק לספר תורה למקרי אורייתא אצטריך צדיק, וצדיק אקרי.

מאן אקרי צדיק מכלהו ? שתיתאה דסליק מאינון שבעה.

אמר רבי שמעון : ודאי דאיהו לא סליק כל יומוי אלא שתיתאה לאינון דסלקין !

בו ירוץ צדיק - בספר תורה ירוץ דברי צדיק דא.

ונשגב - ממאן? מדחילו דמלאך המות דהא אוריך יומין ! **ונשגב** דלא יתנזק לעלמין !

בההוא מגדל דסלקא בין אינון מגדלין, קיימא נהירו חד בדיוקנא דספר תורה. כד אתי ההוא ציפרא - נטלא ההוא מגדל מאתריה, וקאים גו אמצעיתא דעזרה גו גדפי דכרובים. ומה דהוה רומיה לרום שמיא - מאיך ועאל תחות אינון כרובים, ושוורוי בין רישי כרובים.

תלת מאה פתחין תמן. בפתחא דאמצעיתא קיימא נהירו דא - דיוקנא דספר תורה. ביה זמין מלך ישראל למקרי בפרשת הקהל. ודא ליהוי מלכא משיחא ולא אחרא. ובההוא ספר תורה דההוא נהירו.

אי חסידא קדישא ! זכאה איהו דמפומיה ישמעו קל נעימו דמלוי מאינון מלין סתימין דפריש באורייתא ! בכל ריש ירחי ושבתי ומועדייא וזמנייא - כד בעאן כל בני מתיבתי לסלקא לעילא לגו מתיבתא דרקיעא - כלהו מתכנפי לגבי מלכא משיחא. ואיהו פריש מלין. ומגו מתיקו דמלוי - בתיאובתא סלקין. כלהו עשר מלין גניזין לך מאינון מלין דאיהו פריש ליומא דשאלתן דילך.

כד קיימא ההוא מגדל באמצעו דעזרה, ופתחא דא פתח - פתחין אינון כרובין פומייהו, ופרשי גדפייהו, ונהיר נהירו עלאה על ההוא פתחא.

וההוא ספר תורה פתיח, ואינון כרובים פתחי ואמרי **מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'**.

סגירו פתחין וספר תורה אתגליל.

מאן חמא נהירו דנהרא דההוא ספר תורה ! כוליה נהורא דנהיר ! אתוון דיליה שלהובי דאשא מארבע גווני דאינון דעלמא עלאה ! כלהו בלטי ומנצצי ! לית מאן דיכיל למיקם בהו בר משיח !

סגיר פתחא דא - כרובים משתככי. וההוא מגדל פרח וקיימא באתריה בין שאר מגדלין.

בההוא פתחא דאמצעיתא אית עטרה דפז עלאה ויקירא גניזא דלא אתחזי השתא. גליפא ומחקקא בכל זיני אבני יקר. וזמינא למהוי על רישא דמלכא משיחא כד סליק בההוא מגדל. ותרין נשרין - דא מסטרא דא ודא מסטרא דא - נטלי ליה בידייהו.

כד סליק מלכא משיחא - מתתקנין נשרין ונטלי עטרא דא.

בשעתא דישרי למקרי - יתפתח פתחא אחרא, ומתמן תפוק ההיא יונה דשדר נח בימי טופנא דכתיב **וישלח את היונה** - **היונה** - ההיא דאשתמודעא ! ולא מלילו בה קדמאי ולא ידעו מה היא, אלא מהכא נפקת ועבדת שליחותא.

ובשעתא דכתיב **ולא יספה שוב אליו עוד** - לא ידע בר נש לאן אזלת ! והיא תבת לאתרה ואתגניזת בפתחא דא. ואיהי תטול עטרה בפומהא ותשוי על רישיה דמלכא משיחא. מטי ולא מטי. וכדין כתיב **תשית לראשו עטרת פז** (תהלים כא ד) .

וכיון דיקרי מלכא משיחא בספר תורה - יקומון תרין נשרין, דא מכאן ודא מכאן. ויונה מאיך. ומלכא משיחא נחית ועטרה על רישיה עד דרגא בתראה. ותרין נשרין פרחין לעילא על רישיה.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסה עמוד א

ויונה תבאת. ועטרה בפומה. ויקבלון לה אלין תרין נשרין.

דוד מלכא - **זית רענן** אקרי קמיה קב״ה דכתיב **ואני כזית רענן בבית וגו'** (תהלים נב י) . **עלה זית** - דא מלכא משיחא בריה דדוד ! ודא איהו דרמיז יונה דא ביומוי דנח דכתיב **והנה עלה זית טרף בפיה** (בראשית ח יא) - ההוא עלה זית **טרף** וחטף ליקרא דיליה. במה? **בפיה** ! דקיימא על רישיה ומקבלא יקר מהאי יונה. והאי דכתיב **טרף** ולא ״טרפה״ - אלא כדכורא דא דעביד חילא ונצח. במתיבתא דרקיעא - יונה דכר הוה ! מגו דאקרי **יונה** כתיב כנוקבא. וכתיב כדכורא בזמנא דמקבלא יקר דא **(חסר המשך המאמר)**

...מגדל דא כד תב לאתריה - נהיר כנהירו דעינא דשמשא, דכתיב **כסאו כשמש נגדי** (תהלים פט לז) . ואף דכרסייא אחרא ליהוי ליה, בנסין ואתין רברבין.

בריש מגדל דא אית עופין דנור דקא מצפצפאן כד סליק צפרא. צפצופא דנעימו דלית נעימו ונגונא כההוא נעימו ! לעילא מכלהו - זינין אחרנין ושפנינין אחרנין דקא פרחין באוירא ; סלקי ונחתי, נחתי וסלקי, לא משתככין לעלמין.

אתוון רברבן ואתוון זעירן פרחין בינייהו.

אי חסידא קדישא ! בשעתא דאתוון פרחין - חמי בר נש מאתוון רברבן כתיב באוירא לפום שעתא **בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובוהו וגו'**.

אהדרו אתוון רברבן כמלקדמין - בטשי אתוון זעירן בהו ופרחין ואתחזי מנייהו כתיב **ויאמר אלהים יהי אור וגו' וירא אלהים את האור וגו'**.

לבתר מהדרי אתוון זעירן ובטשי באתוון רברבן, ומתחזי מנייהו דכתיב **ויאמר אלהים יהי רקיע וגו'**.

וכן כל עובדא דבראשית ! פליאן רברבן וחדו לעיינין עובדאן דאתוון אלין ! זכאה עמא דכל דא מחכאן !

אי חסידא קדישא ! מאן דנטיר ברית - שוי ליה אבתרוי ואיהי לקמא. ואי תימא מאן נטיר ליה לאחורא ? הא נטירו רב ועלאה מכלא דנטיר ליה ! ומאן איהו ? צדיק עלאה ברחימו סגי ! עאל בין צדיק וצדק ואשתכח נטיר מכל סטרין !

זכאה מאן דנטיר ברית דא ! ועל דא ישראל אתחזון כל דכורין דנטרין את קיימא דא קמי מלכא קדישא ! מאן איהו דיכיל לנזקא לברא דאיהו באמצע - אבוה מכאן ואמיה מכאן ואיהו בינייהו. ודא כד איהו **אחרי יהוה**.

תא חזי ! ההוא רקיע - כד סחרא בגלגולא - מנגנא בנגונא. ומקל נהימו דמיין דנבעין - לא ידיע ההוא נגונא. כל אינון אגנין די בארבע סטרין מליין מנביעו דמיין דנבעין.

מאן דאיהו לגו - בתרין סטרין קיימא תמן. חד בחדוה. דלית חדוה כההיא חדוה בעלמא ! לקיימא **עבדו את יהוה בשמחה** (תהלים ק ב) . וחד ביראה. דלית דחילו כההוא דחילו בעלמא ! לקיימא **עבדו את יהוה ביראה** (תהלים ב יא)

חד מעיינא דמייא דנביע מסטר מזרח - דא הוא דאמר יחזקאל נביאה מהאי מעיינא לא יכלין לסיימא שבחא כל בני עלמא. באתר דאתייליד תמן לסטר מזרח - לית עומקא ורומא דיליה אלא זרתא ולא יתיר. כד נבעין מיא וסלקין - סלקין כל זיני מרגלאן דעלמא, ולא נפלין לבר.

השתא אתחזון בגוון חד. לפום שעתא נפלין אלין, והא סלקין אחרנין כגוון אחרא. בכל זיני גוונין דעלמא נפלי אינון מרגלאן ולא נפלי לבר. סחרנין דההוא נביעו חיזור ושושן סחרין, ולא יכלין כל בני עלמא למיקם על אינון גוונין. כלהו שלהובין מלהטאן ולא יכלין לאסתכלא בהו.

[אלף וחמש מאה וחמשה ושבעין גופנין עבדין איבין בעזרה דא] - לא ידיע חשיבו דעובדא. טרפין דלהון מנצצן בכמה גוונין עובד ציור אומנו דמארי עלמא חפיין על תלת מאה ושבעין וחמשה כרובין דתחותייהו. בתר שבכין אחרנין לגו. ואינון שבכין סחור דעזרה לגו.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסה עמוד ב

ולעילא מנהון אינון גופנין פרישאן תחות גופנין אינון כרובין כלהו גדפין פרישן משלבן אלין באלין.

הכא אמר רב מתיבתא דכל מאן דאסתכל באינון גופנין - מנהרין אנפוי כנהירו דשמשא !

אינון שבכין דאתתחמן סחור סחור דעזרה - כלהו מרקמן בחוטין דנהרין בגוונין סגיאין, מלהטן בארבע מיני זהורין דאשא. שלהובין סלקין וגוונין מנצצן. ולזמנין שלהובין משתככי ונהורין וגוונין סלקין. ובטשי אלין באלין. שית אלף אגנין לגבי אינון שבכין. ארבע גוונין לארבע סטרין דעזרה. אלין אינון רברבין. ונביעו דמיין חיין בכל סטרי, ואינון נפלי באינון אגנין ובלעי באתרייהו. ואלין מיין לא ידעי לאן אזלין.

באמצעו דעזרה יקומון כלהו ישראל ויתחזון קמי מלכא קדישא. בסטר דרום בעזרה דא - אתייליד חד מעיינא דמיא ואתדמי דקא ישטפון מיא כל עלמא. מאן דייעול בהו - יהון עד ברכים ! ייעול בהו גיבר רב - ייעול בהו עד ברכים ! אי תינוק בר יומא - עד ברכים ! מאן דשתי מנייהו - יתחכם ויתפקח בחכמתא !

מעיינא דא נפיק מגו מרגלא חדא זעירא בכותלא דדרום. אינון מיין בלעי גו אתרא ומתמן יפקון לבר ממקדשא עד דיעלו לנחל שטים - וישטפון ההוא זמה דאולדין מיא דשטים. ועל דא מיין אלין בעזרה בגין אינון דאתחזון תמן ! דכורין הוו שתאן מן מיא - לא חיישי בנוקבי במיתיהון לאתחזאה קמי מלכא קדישא. תו דהא יתפקחון למנדע מלין סתימין דמלכא עלאה. גו מקדשא דא - כל הרהורין ישתכחון - בר הרהורא דחדוה דמלכא קדישא !

ענפא חד נפיק וגו אמצעו דההוא מעיינא.

אמר רב מתיבתא : כד קריבנא להההוא ענפא גו מעיינא - אסתלק ענפא לעילא לעילא ! כל מה דקריבנא - הכי אסתלק ! יסודא ושרשא דההוא ענפא - לאו איהו אלא במיא. ההוא ענפא חפי עלמין ! כל גוונין דעלמא - באינון טרפין דיליה. איבא דיליה - לא ידיע מהו ולא יכלין למנדע.

ואמר דקא שאיל למשיח על ההוא איבא, ואמר *"איבא דא גניז ל**איש משענתו בידו מרוב ימים**. מאן דזכי למנדע דא - לינדע !"*

רקיע חד אית על ההוא ענפא פריש לעילא. מההוא רקיע אזיל טלא על גבי מעיינא דא ולא יתיר. כד אסתכל בר נש להההוא רקיע מרחיק - דמי תכלא. קריב יתיר - דמי סומקא. קריב יתיר - דמי ירוק. קריב יתיר - דמי חוור דלית חוור בעלמא כגיניה !

טלא דקא אזיל מניה אשתאיב בההוא ענפא ועביד איבא דא ואתרבי. ההוא רקיעא איהו אזיל בגלגולא יתיר ממה דעיינין יכלין לאסתכלא ! כל אינון נטורי קיימא קדישא דבעון לאתחזאה קמי מלכא - ודאי לא אתחזון אלא בגין לאחזאה דאינון בני גזירו קדישא. ועל דא **יראה כל זכורך** - אינון בני קיימא קדישא.

דייק רב מתיבתא : **זכורך** ולא "זכרך" - דהא "זכר" כתיב ולא "זכור". מאי **זכורך** ? אלא כל אינון דנטרין קיימא קדישא ולא חבאן ביה - אינון הוו בני מלכא דבכל יומא משתבח בהו ודכיר לון תדיר ! ועל דא **זכורך** - ההוא דאית ביה קיימא קדישא דדכיר לון מלכא בכל יומא ! דלית שבחא קמי מלכא עלאה אלא במאן דנטיר קיימא דא !

ועל דא בעי דיתחזון תלת זמנין בשתא קמיה. תלת זמנין אמאי ? אלא בגין אבהן קדמאי דקבילו להאי ברית ; קדמאה לכל פקודין דאורייתא. ובגין כך תלת זמנין אינון בשתא. אברהם קביל ברית. יצחק קביל ברית. יעקב הוה שלים מכלהו - ועל דא כתיב ביה **ויעקב איש תם** - שלים מכלא.

אברהם **תמים** אקרי, ולא הוה כל כך שלים. אבל **תם** - שלים מכלא.

מה כתיב בנח ? **איש צדיק תמים היה בדורותיו** - דהוה רשים ברשימו קדישא בינייהו.

ואמר רב מתיבתא : בכל אתר דכתיב **תמים** - דרשים ברשימו קדישא באת קיימא דברית.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסו עמוד א

ובגין דנטר ברית אקרי **תמים בדורותיו**. מה דלא הוו כלהו הכי דאינון מחבלן ארחייהו. ועל דא כתיב **את האלהים התהלך נח**. וכי מאן יכיל למיהך עמיה ? ! אבל כל מאן דנטיר ברית קדישא - אזדווגת ביה שכינתא ושריאת עליה !

ובגין כך **תמים תהיה עם יהוה אלהיך**. **תמים תהיה** - ולבתר **עם יהוה אלהיך** - בזווגא חדא ! דכיון דנטיר ברית דא - **עם יהוה** להוי ולא אתפרש מניה !

באברהם כתיב **התהלך לפני והיה תמים** - גזירו דאת קיימא.

התהלך לפני - מהכא דלא יהך גברא בתר אתתא אלא קמהא - ארח כשר איהו.

והא כתיב **הנה אנכי שולח מלאך לפניך, ושלחתי לפניך מלאך** ! ?

לאברהם דלא הוה גזיר - דחה ליה לקמה. ועל דא לא כתיב "היה תמים והתהלך לפני", אלא **התהלך לפני** - דלא יאות אנת עד שתהא תמים. וכן בכלהו. כיון דבר נש תמים ונטיר ליה - מיד היא לקמיה ואיהו אבתרה. כשר איהו לדא. לגרעונא מה כתיב **כי שב מאחרי**.

נח - גזיר הוה ותמים, פריעה לא הוה ביה. ובגין דלא הוה ביה פריעה מה כתיב ? **את האלהים** ולא "אחר האלהים". לקמא לא הוה בגין דהוה גזיר. לאחורא לא הוה בגין דלא אתפרע. איך הוה ? **את האלהים** - סמיך ליה. ולא יכיל לאסתכלא ביה דלאו כשר כל כך.

בישראל כתיב **ויהוה הולך לפניהם יומם בעמוד ענן ולילה בעמוד אש וגו׳**. כיון דאמרו ישראל **המבלי אין קברים במצרים וגו׳. כי טוב לנו עבוד את מצרים** - כביכול אתחלש דעתא. כתיב **ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם**. ויסע למעבד בהו נוקמין **(חסר)**

---------- ...ועל דא חדי משיח וחדי רב מתיבתא דקא אתבשר בדא.

ואמר רב מתיבתא דהא דייק למשיח ואמר: מנא הוה לדניאל דקאמר **פריס פריסת מלכותך ויהיבת למדי ופרס**? מאינון אתוון **דופרסין** אשתמע ליה! והכא מאי הוא?

אמר ליה: הכי הוא ודאי! **פריס פריסת** מלכותא חייבא על ידא דמשיח אחרא, ולבתר ישלוט מלך פרס ויטול מלכוון סגיאין והוא ישלט על ארעא קדישא תריסר ירחי. והוא ישלוט ויקטול סגיאין, וההוא משיחא. ולבתר יפול ויקבלון מלכותא קדישי עליונין. ועל דא **ופרסין** - מלכא דפרס אשתמע הכא.

...על גבי ההוא מעיינא רקימא אבל לית מאן דיכיל לאסתכלא ביה. לזמנין נהירו דיליה נהורא, לזמנין חשוכא, לזמנין גוון ארגוונא מנצצן דלא יכלין עיינין לאסתכלא לעילא.

אי חסידא קדישא! כמה חדוה על חדוה בההוא מעיינא! בההוא מעיינא מגדלא כל זיני אילנין דנציב קב״ה בגן עדן, וכלהו קיימי לאסוותא - טרפין ואיבין וענפין. ולחדו לבא תדיר. ולית בינייהו כפנא ודאגה ואנחה לעלמין. זכאה עמא דכל דא מחכאן וכל דא גניז לון!

אמר ר׳ שמעון בקרקע דהאי מקדשא אית מאלין פליאן?

אמר ליה: אי רבי אי רבי! זכאה חולקך! ההוא דשאלת חסידא קדישא מההוא קרקע דמקדשא - רב מתיבתא לא פריש מניה. דהא גניז איהו גו ירדנא. והא אמינא לך מה דאמינא, אבל נשאל מלה דא ותנדע מה דתנדע.

ירדן דא עאל ואתמשך זמנא חדא בשתא גו ההוא נהר דנפיק מעדן. לאו מאינון ארבע נהרין דאתמשכן מניה, אלא ביה ממש! כיון דמטי לגביה - איהו אתמשך ואתפשט ועאל גו ירדנא. וכיון דמטי גו קרקע דמקדשא - אשתכך תמן תלת יומין, ולא אתפשט ולא אתמשך לאתר אחרא.

ואמר רב מתיבתא דכד אהדר ההוא נהר לאתריה - שביק תמן כל זיני ציורין דקא עביד קב״ה בגן עדן דאינון ציורין גניזין דתחות דוכתייהו **(חסר)**

...אלין הכא ואלין הכא וסלקי ונחתי כדקדמיתא.

בההוא סטר דרום אית תלת מאה וחמשין עמודין מכל זיני מרגלאן. ואלין אינון דנהרין תדיר ונטפין בוסמין טמירין דלא אתגלו לעלמין.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסו עמוד ב

ארבע אגנין בכל עמודא ועמודא נעיצין. וכד אינון בוסמין נטפין מאינון עמודין - נפלי בהו ואתמליין כלהו אגנות ולא נפקין בוסמין לבר.

מאינון בוסמין זמינין לזמנא דאתי לאקטרא בכל יומא קטורתא קמי מלכא קדישא. דלא יהוו מכתישו דבני נשא. אינון בוסמין - לא ידיע עקרא דלהון וממה הוו, אלא מאינון עמודין נפלין תמן.

תרין נשרין בכל עמודא ועמודא מתנצצן מתלהטין בכל גוונין. שבע מאה נשרין אינון פרחין, אלין הכא ואלין הכא, בגלגולא דעמודין. כד אסתחרן - לא יכלין עיינין לאסתכלא דוכתא דבהו.

תלת אתוון בלטין ופרחין מפומא דא לפומא דא. בגלגולא דעמודין ונשרין - כל אינון אתוון מרקמן באשא חוורא ודהבא ירוקא. תרין אלפין ומאה מנרתין תליין בין אינון עמודין, ותרין אלפין ומאה שרגין בכל מנרתא ומנרתא. דלקין ביממא, ובליליא מתדעכי על צערא דישראל. כד אתי צפרא - דלקין כלהו מגרמייהו.

אדהוו יתבי אמרי *״הא דמש ליליא!״*

אמר ליה לרבי שמעון: *"אי חסידא קדישא נהירו דעלמא! טול פנקסא דאחמתא דא וטול שרגא - וכְתוב מלין אלין! דהא מטא זמנא דילן לפקדא כל חד וחד לגו קבריהו. עד פלגו ליליא דקב"ה עאל גו גנתא לאשתעשעא בהדי צדיקייא, וכדין כל חד וחד פרח לתמן. ולמחר נהוי גבך - הואיל ויהבו לן רשו לאשלמא דורונא דקא משדרי לך".*

פרחי.

בכה רבי שמעון וגעא.

פתח ואמר: **אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד.**

אורייתא אורייתא - נהירו דכל עלמין! כמה ימין ונחלין ומקורין ומבועין מתפשטי מנך לכל סטרין!

מנך כלא! עלך קיימי עלאין ותתאין! נהירו עלאה ודאי מנך נפקא!

אורייתא אורייתא - מה אימא לגבך! **אילת אהבים** אנת **ויעלת חן**!

עילא ותתא רחימין דילך! מאן יזכי לינקא מנך כדקא יאות!

אורייתא אורייתא שעשועים דמארך! מאן יכיל לגלאה ולמימר סתרין וגניזין דילך!

בכה ואעיל רישיה בין ברכוי ונשק לעפרא.

אדהכי חמא כמה דיוקנין דחברייא סחרניה.

אמר ליה: *"לא תדחל בריה דיוחאי! לא תדחל בוצינא קדישא! כְתוב וחדי גו חדוה דמארך".*

כתב כל אינון מלין דשמע בההוא ליליא, ולעא לון ולהג לון ולא אנשי מלה.

וההוא שרגא נהיר קמיה כל ההוא ליליא עד דאתא צפרא.

כד אתא צפרא - זקף עינוי וחמא חד נהירו דהוה נהיר ברקיעא.

מאיך עינוי לתתא - אהדר כמלקדמין וחמא נהירו בכל רקיע דנהיר וסליק בההוא נהירו דיוקנא דביתא בכמה ציורין.

חדא רבי שמעון, ולפום רגעא - אגניז ההוא נהורא.

אדהכי הא אינון תרין שליחן אתיין.

אשכחוהו רישיה בין ברכוי.

אמרו ליה: *"שלמא עליה דמר! שלמא למאן דעלאין ותתאין בעאן לאקדמא ליה שלם! קום!"*

קם רבי שמעון וחדא בהו.

אמרו ליה: *"ולא חמית נייחא דרוחא דעבד לך מארך? חמית נהירו דביתא ברקיעא?"*

אמר לון: *"חמינא"*.

אמרו ליה: *"ביה שעתא אפיק תהומא בי מקדשא, ואעבריה קב"ה בימא רבא, ומנהירו דיליה הוה נהיר ברקיעא"*.

אמרו ליה: *"דב מתיבתא בעא בשלמך. והא ידע דאנן שליחן לגבך. וכמה מלין חדתין עתיקין אתחדש באורייתא בהאי ליליא!"*

אמר לון: *"במטו מנייכו אמרו חד מלה מנייהו!"*

אמרו: *"לא אתייהיב לן רשו אלא למאי דאתינן לגבך! אבל מלה חדתא הוה לגבך השתא!"*

פתח רב מתיבתא ואמר: **ויאמר יהוה אל אברם לך לך מארצך וגו'** - דא בגין לאתנהרא ביה נהירו. כגוונא דא מאן דלא זכי באתר דא - יהך וינטל גרמיה לאתר אחרא ויזכי ביה. אעא דדליק ונהורא לא סליק ונהיר ביה - ינענעון ליה, ויסלק ביה נהורא ואנהיר!

והוינן זמינין למשמע. אבל בגין למיתי גבך לא בעינן לאתעכבא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסז עמוד א

חדי ר׳ שמעון.

אמרו ליה: אי חסידא קדישא! כל מלין די בגוון באורייתא - מלין זעירין אינון בכל מלה ומלה! ואינון מלין זעירין - כמה אינון מלין רברבין ועלאין עד דלית לון שיעורא! דהא לית בגוון ספקא אלא ברירו דאורייתא על בורייה.

והשתא רב מתיבתא פריש מלין סתימין על דא. בגין דעקרא דנשמתא אמאי לא נהיר באתר דא וזכי לאתנהרא באתר אחרא. ועד כען לא זכינן בהו בגין למיתי גבך.

ומלה אחרא זכינן למשמע מניה!

רוחא דאזלא בערטורא בההוא עלמא בלא בנין - אנתתיה יתעביד ליה מאנא לאתבנאה איהו.

מאי טעמא? אנתתיה איהי שרגא דאתדליקת מניה, ותרווייהו שרגא חדא הוו. נהורא דא נפק מנהורא דא. אתדעך דא - אתדליק מגו נהוריה ממש בגין דחדא נהורא הוו.

השתא רבי נהדר למלין קדמאין! וכד נהדר לאתרין - נְטול רשו מרב מתיבתא באינון מלין דנקבל מניה, ונימא קמך.

זכאה חולקך! דאת זכי לנהורין סתימין מכל סטרין, מעילא ומתתא, מהאי עלמא ומעלמא אוחרא!

אמר ר׳ שמעון: מלה חדא בעינא למנדע, אי תיכול לאודעא לי. נשין בההוא עלמא - אי זכאן לסלקא לעילא או היך אינון תמן?

אמר ליה: אי רבי אי רבי! בדא אית לן רזא יקירא, בגין דלא לגלאה סתרין דתמן. אבל דא יהך ויטול רשו ונימא לך.

אדהכי פרח חד ואתכסי מנייהו ואזל ליה, ולפום שעתא תב לגבייהו.

אמר לון: זמינא הוינא למיעאל, והוו כלהו בעטורא חדא, דדייני דינא דחד בר נש דקאים על פתחא דגן עדן, ואינון כרובין אחידו ביה ולא שבקו ליה למיעאל תמן. והוה בצערא בינייהו וצווח צווחין על גבי פתחא. ושמעו כולהו צדיקייא דתמן, והשתא הוו מתכנפי כל בני מתיבתי למיעאל לגבי מלכא משיחא לעיינא בדיניה. ואתינא לאודעא לכו. ודא חבראי אצטריך למהך תמן - דכרוזא הוה אעבר בכל אינון בני מתיבתי דליהוון כנישין השתא קמי משיח.

נטל פתקא חדא ויהב לר׳ שמעון.

אמר: *״טול דא ועיין במה דתמן עד דניתי גבך״.*

פרחו תרווייהו, ור׳ שמעון נטל פתקא וחמא מה דחמא ברזין דתמן כל ההוא יומא.

בליליא חמא שרגא ונפיל ביה שינתא ודמך עד צפרא.

כד נהר יממא - קם ופרח ההוא פתקא מניה. והא אינון תרווייהו אתיין.

אמר ליה: *״קום רבי! זכאה חולקך! קום! בגינך חמינן וזכינן לכמה סתרין עלאין. כמה חדוה אחזיו לן כד יהבו רשו לגלאה לך כל מה דאת בעי״.*

״דיש מתיבתא עלאה נפק לגבן ואמר: ״שאילו בשלמיה דבר יוחאי! אתריה דבר יוחאי הא פנו ליה מכמה יומין - לית מאן דיקרב לגביה. זכאה איהו!״״

רבי רבי! כד פרחנא מגבך עאלנא וחמינא כל בני מתיבתי דהא מתכנפי לגו היכלא חדא דמשיח תמן, ודיינו דינא דההוא בר נש דקאים על פתחא. שמיה לית לן רשו לגלאה.

אצטער ר׳ שמעון על דא.

אמר ליה: לא תצטער רבי על דא! אנת תדע בדא ליליא בחלמך.

אבל דינא דיינו עליה. דגזר משיח דלהוי ההוא בר נש לבר בההוא צערא ארבעין יומין. לסוף ארבעין יומין יצערון ליה בדינא בצערא דגיהנם שעתא ופלגא.

וכל דא בגין דיומא חדא חד מן חברייא הוה פריש מלין דאורייתא, כד מטא לחד מלה - ידע האי בר נש דיתכשל ביה - ואמר לחברייא *״שתוקו לא תימרון מדי״.* ובגין דשתיקו חברייא - אתכשל בההוא מלה ואכסיף. וההוא כסופא דגרים האי בר נש - דיינין ליה בהאי דינא קשיא, בגין דלא בעי קב״ה לשבקא חובא דאורייתא אפילו כמלא נימא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסז עמוד ב

דיינו דיניה ונפקו כל בני מתיבתא. ואנא שאילנא רשו דהא בריה דיוחאי שאיל שאלתא דא, ועל דא אחזיו לי מה דלא ידענא מקדמת דנא.

אי רבי ! שית היכלין אחזיו בכמה ענוגין ועדונין, באתר דפרוכתא פרישא בגנתא. דהא מההוא פרוכתא ולהלאה לא עאלין דכורין כלל.

בהיכלא חדא אית בתיה בת פרעה, וכמה רבוא ואלפי נשין זכיין בהדה, וכל חדא וחדא מנייהו דוכתין דנהורין ועדונין בלא דחקא כלל אית לה.

תלת זמנין בכל יומא כרוזי אכריזו: **הא דיוקנא דמשה נביאה מהימנא אתי !**. ובתיה נפקת לאתר דפרגודא חדא דאית לה, וחמאת דיוקנא דמשה וסגידת לגביה, ואמרה **זכאה חולקי דרביתי נהירו דא !**. ודא איהו ענוגין דילה יתיר מכלהו.

אהדרת לגבי נשין ואשתדלן בפקודי אורייתא - כלהו באינון דיוקנין דהוו בהאי עלמא, בלבושא דנהורא כלבושא דדכורין, בר דלא נהרי הכי. פקודין דאורייתא דלא זכו לקיימא לון בהאי עלמא - משתדלי בהו ובטעמייהו בההוא עלמא. וכל הני נשין דיתבין בהדי בתיה בת פרעה אקרון **נשים שאננות**, דלא אצטערו בצערא דגיהנם כלל.

בהיכלא אחרא אית סרח בת אשר, וכמה נשין רבוא ואלפין בהדה.

תלת זמנין ביומא כריזין קמה: **הא דיוקנא דיוסף צדיקא אתא !**. ואיהי חדאת ונפקת לגבי פרגודא חדא דאית לה, וחמאת נהירו דדיוקנא דיוסף, וחדאת וסגידת לגביה, ואמרת **זכאה האי יומא דאתערית בשורה דילך לגבי סבאי !**

לבתר אהדרת לגבי שאר נשין ומשתדלן בתושבחן דמארי עלמא ולאודאה שמיה. וכמה דוכתין וחידו אית לכל חדא וחדא. ולבתר אהדרן לאשתדלא בפקודי אורייתא ובטעמייהו.

בהיכלא אחרא אית יוכבד אמיה דמשה נביאה מהימנא - וכמה אלפין ורבבן בהדה.

בהיכלא דא לא מכרזי כלל, אלא תלת זמנין בכל יומא ויומא אודת ומשבחת למארי עלמא, איהי וכל אינון נשין די בהדה. ושירתא דימא מזמרין בכל יומא. ואיהי בלחודהא אמרת מהכא **ותקח מרים הנביאה וגו' את התוף בידה וגו'**. וכל אינון צדיקייא די בגן עדן צייתין לקל נעימו דילה. וכמה מלאכין קדישין אודאן ומשבחן עמה לשמא קדישא.

בהיכלא אחרא אית דבורה אוף הכי. וכל שאר נשין בהדה. אודן ומזמרן בההיא שירתא דאיהי אמרת בהאי עלמא.

אי רבי ! אי רבי ! מאן חמי חדוה דצדיקייא ודנשין זכיין דעבדין לגבי קב״ה !

לגו לגו דאינון היכלין אית ארבע היכלין טמירין דאמהן קדישין דלא אתמסרן לאתגלאה, ולית מאן דחמי לון.

בכוליה יומא אינון בלחודיהון כמה דאמינא לך. וגוברין אוף הכי. ובכל ליליא אתכלילן כלהו כחדא בגין דשעתא דזווגא איהו בפלגות ליליא - בין בהאי עלמא, בין בההוא עלמא. זווגא דההוא עלמא - אתדבקותא דנשמתא בנשמתא, נהורא בנהורא. זווגא דהאי עלמא - גופא בגופא. וכלא כמה דאתחזי ! זינא בתר זיניה, זווגא בתר זווגא, גופא בתר גופא. זווגא דההוא עלמא - נהורא בתר נהורא.

היכלין דארבע אמהן אקרון **היכלין דבנות בוטחות**, ולא זכינא בהו למחמי.

זכאה חולקהון דצדיקייא - גוברין ונוקבי - דאזלי בארח מישר בהאי עלמא, וזכאן לכלהו ענוגין דההוא עלמא !

אי רבי ! אי רבי ! אלמלא בר יוחאי אנת - לא אתמסר לגלאה !

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסח עמוד א

זווגא דההוא עלמא אתעביד איבא - יתיר מאיבא דאתעביד בהאי עלמא בזווגא דלהון ! בזווגא דההוא עלמא בתיאובתא דלהון כחדא כד מתדבקן נשמתין דא עם דא עבדי איבין ונפקי נהורין מנייהו ואתעבדי שרגין. ואינון נשמתין לגיורין דמתגיירין. וכל הני עיילין להיכלא חדא. וכד מתגיירא גיורא חדא - פרחא מההוא היכלא נשמתא ועאלת תחות גדפהא דשכינתא ונשקת לה, בגין דאיהו איבא דצדיקייא. ומשדרת לה לגו ההוא גיורא ושראת ביה. ומההוא זמנא אקרי **גר צדק**.

והיינו רזא דכתיב **פרי צדיק עץ חיים**. מה אילנא דחיי אפיק נשמתין - אוף הכי צדיק איבא דיליה עביד נשמתין.

רב מתיבתא אמר : כתיב **ותהי שרי עקרה אין לה ולד**. ממאי דאמר **ותהי שרי עקרה** לית אנא יודע דלית לה ולד ! ? מאי **אין לה ולד** ? !

אלא הכי אמר רב מתיבתא : **ולד** לא הות מולדא - אבל נשמתין הות מולדא ! באתדבקותא דתיאובתא דאינון תרין זכאין הוו מולידי נשמתין לגיורי כל ההוא זמנא דהוו בחרן - כמה דעבדין צדיקייא בגן עדן. כמה דכתיב **ואת הנפש אשר עשו בחרן** - ׳נפש עשו׳ ודאי.

חדי רבי שמעון.

אמר ליה ההוא גברא : אי רבי מה אימא לך !

בכל ריש ירחי ושבתי ומועדייא וזמנייא - אינון דכורין סלקין לאתחזאה קמי מלכא קדישא. דכורין ולא נוקבין - כמה דאת אמר **יראה כל זכורך**. וכד אהדרן - מהדרן בכמה מלי חדתין, ואהדרן מלין קמי רב מתיבתא.

יומא דא אהדרן מלין חדתין קמי רב מתיבתא על רזין עתיקין - **צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו**. דכלהו סלקין גו מתקלא דאילנא עד לא ייתון לעלמא. וכפום טקלא דמתקלא - הכי אית לון בהאי עלמא.

רב מתיבתא נחית וגלי ממה דשמע לעילא. מלה חדא גלי ולא יתיר.

אעא דלא סליק נהוריה - יבטשון ביה ואנהיר. גופא דלא סלקא ביה נהורא דנשמתא - יבטשון ביה ויסלק נהירו דנשמתא ויתאחדון דא בדא לאנהרא.

(תרי נוסחי)

[בגין דאית גופא דנהירו דנשמתא לא נהיר ביה עד דיבטשון ביה - כדין נהיר נהירו דנשמתא ואתאחדת בגופא, וגופא אתאחד בה. גופא כדין סליק נהירו מגו נשמתא - מהדר מרומם ומשבח מצלי צלותיה ובעותיה מברך למאריה. הא כדין כלא נהיר.]

[בגין דאית גופא דלא יכילת נשמתא לאנהרא ביה עד דיבטשון ביה - וכדין נהיר ואתאחד דא בדא. אית אעא דלא אתאחד בנהורא ולא סליק נהורא ביה - עד דיבטשון ביה, וכדין נהיר.]

סטרא אחרא בעי למעבד הכי ובטש בחייביא. וכל מה דבטש - כדין **ונר רשעים ידעך** (משלי יג ט) - מחרף ומגדף לכל סטרין, ולא יכיל לאנהרא כלל. וכדין כתיב **כי מה האדם שיבא אחרי המלך** (קהלת ב יב) . ובעי לאתדמי ליה ולא יכיל.

ועל דא **יהוה צדיק יבחן** (תהלים יא ה) ובטש ביה - וכדין נהיר ואתקף בנהירו. **יבחן** - כמה דאת אמר **אבן בחן** טז.

גחין ר׳ שמעון ונשיק לעפרא.

אמר : מלה מלה ! אבתרך רדיפנא מיומא דהוינא ! והשתא אשתמודעא לי מלה מגו שרשא ועקרא דכלא !

אמר ליה : אי רבי אי רבי ! כד סלקין לעילא כל אינון רוחין דכורין ונוקבין - בההוא זמנא שמעין כמה מלין חדתין ועתיקין. נחתין ועאלין לגו מתיבתא ואהדרן מלי קמי רב מתיבתא. ואיהו אוליף לון מלה על קיומיה. כד סלקין - מתפשטין מלבושיהון וסלקין. כד נחתי - מתלבשין בלבושיהון דההוא גופא.

אי רבי אי רבי ! כמה חדתין מלין מגו רב מתיבתא !

זכאה איהו מאן דאזער גרמיה בהאי עלמא - כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא ! והכי פתח רב מתיבתא : מאן דאיהו זעיר - איהו רב, ומאן דאיהו רב - איהו זעיר. דכתיב **ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים** (בראשית כג א) .

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסח עמוד ב

מאה דאיהו חשבון רב כתיב ביה **שנה** - זעירו דשנין חד אזעיר ליה. **שבע** דאיהו חשבון זעיר - אסגי ליה ורבי ליה דכתיב **שבע שנים**.

תא חזי דלא רבי קב״ה אלא לדאזעיר ! לא אזעיר אלא את לדרבי !

זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא ! כמה איהו רב בעלויא בההוא עלמא !

אדהכי שמעו שירתא דימא בקל נעימו, דלא שמעו מיומא דאתבריאו קל נעימו דשירתא כההוא נעימו דהוו אמרי. וכד סיימו **יהוה ימלוך לעולם ועד** (שמות טו יח) . חמו ארבע דיוקנין ברקיע, וחד מנייהו רב ועלאה מכלהו. וההוא רב ועלאה מנייהו אתער קלא ואמר **כה אמר יהוה זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך וגו׳** (ירמיהו ב ב) .

שאט ברקיעא ואגניז.

קם אחרא אבתריה ואמר **והולכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו וגו׳** (ישעיהו מב טז) .

סיים ושאט ברקיעא ואגניז.

פתח אידך ואמר **ישושום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת** (ישעיהו לה א) .

ושאט ברקיעא ואגניז.

פתח אידך ואמר **כה אמר יהוה בוראך יעקב וגו׳** (ישעיהו מג א) , **כה אמר יהוה הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה וגו׳. תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה וגו׳** כ.

סיים ושאט ברקיעא ואגניז.

כדין דחילו סגיא ואמתני נפל עלייהו.

כד הוה נהיר יממא קלא אתער כמלקדמין ואמר: עמא תקיפא כאריה ! גברין כנמרין ! הבו יקר למאריכון דכתיב **על כן יכבדוך עם עז וגו׳** (ישעיהו כה ג) .

שמעו קל חילין ומשריין דהוו אמרי **לך יהוה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד וגו׳** עד **ומרומם על כל ברכה ותהלה** (דה״א כט יא) .

תווהו ואזלו.

אדהכי נהר יממא. אהדרו רישא וחמו כל מדברא חפי בענני יקר מנהרן מנצצן בגוונין סגיאין.

אמרו דא לדא: ודאי קב״ה בעי לאשתבחא בתושבחתא דדרא דמדברא ! דלא הוה בעלמא דרא עלאה כדרא דא, ולא יהא עד דייתי מלכא משיחא ! ודאי כל מה דאחמי לן קב״ה - לא הוה אלא בגין לאודעא לן חביבו דמאריהון עלייהו. לאודעא דאית לון חולקא טבא ואינון בני עלמא דאתי. ולזמנא דאתי כד יוקים קב״ה מתייא - זמינין אלין לאחייא בקדמיתא, כמה דאת אמר **יחיו מתיך** (ישעיהו כו יט) - ואלין אינון דרא דמדברא.

אמר ליה: אי מלה חדתא ידעת דאנא ערטירא בה.

אמר ליה: אימא !

אמר: קלא דהדרא בעינא למנדע ! בר נש יהיב קלא בחקלא או באתר אחרא - והדרא קלא אחרא ולא ידיע.

אמר ליה: אי חסידא קדישא ! על מלה דא כמה קלין אתערו, וכמה דקדוקין הוו קמי רב מתיבתא ! וכד נחת רב מתיבתא אמר *״הכי אוקמוה מלה במתיבתא דרקיעא - ורזא יקירא איהי ! ״.*

תא חזי תלת קלין אינון דלא אתאבידו לעלמין - בר קלין דאורייתא וצלותא דאלין סלקין לעילא ובקעין רקיעין. אבל קלין אחרנין אינון דלא סלקין - לא אתאבידו.

ואינון תלת - קול חיה בשעתא דאיהי על קלביטא - ההוא קלא משטטא ואזלא באוירא, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. קול דבר נש בשעתא דנפיק נשמתיה מגופיה - ההוא קלא משטטא ואזלא באוירא, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. קול נחש בשעתא דפשיט משכיה - ההוא קלא משטטא באוירא ואזלא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסט עמוד א

אי חסידא קדישא ! כמה מלה דא רבא ויקירא !

אלין קלין מה אתעביד מינייהו ולאן אתר עאלין ושארן ?

אלין קלין דצערא אינון, ואזלין ומשטטי באוירא, ואזלי מסייפי עלמא עד סייפי דעלמא, ועאלין גו נקיקין ומחילין דעפרא ואתטמרן תמן. וכד יהיב בר נש קלא - אינון מתערין לגבי ההוא קלא.

קלא דנחש לא אתער לגבי קלא דבר נש. היאך יתער ? במחאה ! כד מחי בר נש מחאה - אתער קלא דנחש דאתטמר לגביה ההוא קלא, ולאו קלא אחרא. קלא אתער בתר קלא, זינא בתר זיניה.

ועל דא ביומא דראש השנה קול שופר אתער קול שופר אחרא - זינא בתר זיניה אזלא !

ארחיה דנחש לביש איהו - לקטלא ולמחאה. לא אתער קלא דהאי נחש אלא בתר זיניה - ודא איהו כד בר נש מחי בחוטרא בארעא וקרי ליה לזיניה - כדין אתער ההוא קלא דנחש לאתבא לזיניה. ורזא דא איהו טמירו.

אמר ר' שמעון : ודאי מלה דא מלה סתימא היא ! ותווהנא איך שלמה מלכא לא ידע מלה דא ?

אמר ליה : שלמה מלכא מנדע ידע - ולא כל כך. אבל מה דלא ידע - ההוא קלא מה תועלתא אית בה, והיך יתבא.

ורב מתיבתא הכי אמר : דקדוקא דא לא ידע שלמה מלכא דהא ההוא קלא איהי כלילא רוחא ונפשא והבל גרמי מעצבונא דבשרא, ומשטטא באוירא. וכל חד מתפרש דא מן דא. וכד מטא להההוא אתר דעאל ביה - יתבא כמיתא. וכל אינון חרשין וקוסמין ידעין אתרין אלין בחרשייהו, וגחנין לארעא ושמעין קלא דא דמתחברן אינון רוחא ונפשא והבל דגרמי, ואודעין מלה. ודא איהו **אוב מארץ** (ישעיהו כט ד) . ועל דא רדיף שלמה למנדע מה דאתעביד מההוא קלא ולא ידע.

זכאה חולקך רבי דאתבריר לך מלה דקשוט !

כד בר נש אתער קלא - מיד אתער ההוא קלא ! ולית ליה רשו לארכא יתיר - אלא כעין ההוא קלא דאתער בר נש, ולא יתיר. ואי אריך בר נש קליה - איהו לא אריך כל כך בהדיה אלא לסופא דקלא, בגין דלא יכיל לארכא. מאי טעמא ? בגין דכד נפק בקדמיתא - אתאריך מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, והשתא דעאל תמן - לא יכיל לארכא קלא - דהא לית ליה אתר לאתפשטא תמן כדבקדמיתא.

חדי רבי שמעון ואמר : אלמלי לא זכינא למשמע אלא מלה דא - די לי למהוי חדי ! דזכינא למשמע מלין דקשוט דההוא עלמא !

אמר ליה : אי חסידא קדישא ! אלמלי ידעת חדוה דמלין בההוא עלמא קמי רב מתיבתא - תהא חדי יתיר !

אמר ליה : מאי חדושא הוה השתא כד אתית לגבָי ?

אמר : רב מתיבתא פתח ואמר : **ויוסף ישית ידו על עיניך** (בראשית מו ד) . אמאי סתימו דעיינין למיתא ?

בגין דעיינין גוונין דהאי עלמא אינון, וחיזו ודיוקנא דהאי עלמא בהו איהו. אסתים מניה האי עלמא - חיזו דהאי עלמא - אסתימו עינוי. כל חיזו דהאי עלמא הא אתחשך מניה, וחשכין מניה חיזו דעינוי. לית ליה חיזו בהאי עלמא מתמן ולהלאה.

אמר ר' שמעון : יאות תקונא דקדמאי וחכמתא דלהון יתיר ממלאכין קדישין !

אמר ליה : יוסף אמאי ישית ידו מכל בנוי ? ואי תימא על בשורה דיליה - מבעי ליה "ויוסף חי תראה" ! ?

אמר ליה : ישית ידו בגין דרחימו דיליה הוה, ובגין כך דא אסתים מיניה נהירו דהאי עלמא ודא נטיל ליה. מאן דאסתים עינוי רחימא דיליה אחזי הכי :

"חיזו דילך דהאי עלמא אתאביד - הא אנא חיזו דילך באתרך ! מכאן ולהלאה - יתתקנון לך חיזו אחרא דההוא עלמא !"

אמר ר' שמעון : מה אתהני האי למיתא ומה תועלתא אית ליה בהאי ? מאן דיבעי למשאל יימא דאצטריך לאפקחא עינוי ! בגין לאחזאה דעדיין אזדמן איהו לאתבא לחיזו דהאי עלמא כמלקדמין ! ?

אמר ליה: אי חסידא קדישא! ודאי אי לא אסתים מניה כל חיזו דהאי עלמא ולא אתאביד כלא מניה - לא להוי ליה חיזו וחולקא דההוא עלמא! עלמא דא בהפוכא איהו מההוא עלמא דאנן ביה! דבזמנא דתחיית מתייא - אפילו כחוטא דשערא לא הוה מעובדא דהאי עלמא - דכלא אתאביד בקדמיתא בההוא טלא, ויתעבר מניה כל זוהמא, ולבתר יתעביד כחמירא דא, ומניה יתעביד גופא בריה חדתא. כך הכא!

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קסט עמוד ב

אמר ליה רבי שמעון: ודאי ידענא דאתון מלובשין תמן בלבוש יקר דגופא דכיא קדישא. אי הוה כגוונא דא בהאי עלמא בר נש דאתחזי בההוא גופא כגוונא דאתון קיימין בההוא עלמא?

אמר ליה: מלה דא שאילו קמי רב מתיבתא תרין עולימין דאתלבשו ביננא, בתר דסבלו צערא על חובא דלא אתחזי לגלאה. ושאילו דא קמי רב מתיבתא. ואיהו אמר דהא הוה בהאי עלמא הכי! מנלן? דכתיב **ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות** (אסתר ה א) - אתלבשת בההוא דיוקנא דההוא עלמא.

מלכות - דא רוחא דקודשא, דהא מלכות שמיא נשיב רוחא מההוא רוחא דאוירא דההוא עלמא, ואתלבשת ביה אסתר. וכד עאלת קמי מלכא אחשורוש וחמא ההוא לבושא נהורא - דיוקנאה אדמי למלאך אלהים - פרחה מניה נשמתא לפום שעתא.

מרדכי אוף הכי דכתיב **ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות** (אסתר ח טו) - **לבוש מלכות** ודאי - דיוקנא דההוא עלמא! ועל דא כתיב **כי נפל פחד מרדכי עליהם** (אסתר ט יז) - **פחד מרדכי** ולא פחד אחשורוש.

אמר רבי שמעון: כמה מתיקין אינון מלין - זכאה חולקי! והא ידענא דצדיקייא בההוא עלמא מתלבשן בלבושא דאקרי **לבוש מלכות**, והכי הוא ודאי.

אמר ליה: אוירא דגן עדן - נשיבו דרוח קודשא אינון, ומתלבשן ביה צדיקייא כגוונא דהוו בהאי עלמא. ולבתר רוח קודשא שראת על רישא דכל חד וחד ואתעטר, ואתעבידא ליה עטרה. וכך הוה למרדכי דכתיב **בלבוש מלכות** - דיוקנא דההוא עלמא. ולבתר **ועטרת זהב גדולה** - דא עטרת דשריאת על רישיהון דצדיקייא בההוא עלמא.

כד קבילו ישראל אורייתא - כגוונא דא הוה להון עד דחבו. דכתיב בהו **ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב** (שמות לג ו) - אתפשטו מההוא לבושא. וכן כתיב ביהושע כהנא רבא **הסירו הבגדים הצואים מעליו**, וכתיב **וילבישוהו בגדים** ה - אלין לבושין דההוא עלמא.

מהכא מלין קדמאין! ומהכא - דכל זמנא דגופא דהאי עלמא קיימא בקברא בקיומא - לא אתלבש רוחא בלבושא דההוא עלמא! דכתיב **ויסירו הבגדים הצואים מעליו** בקדמיתא, ולבתר **וילבישוהו בגדים**.

ומלאך יהוה עומד (זכריה ג ה) - מהו **עומד**? אלא דא היא עטרה דאקרי **מלאך יהוה**, דקיימא על רישיהון דצדיקייא. ודא איהו **עומד** - עומד על רישא לעילא. לבתר דאתלבשן בהאי לבושא דיקר.

תרין גופין כחדא לא יכלין למיקם! כל זמנא דהאי קיים - רוחא לא מקבלא אחרא. אתעבר דא - הא אחרא זמינא מיד ודאי! דא נפיק ודא עאל. כגוונא דיצר טוב ויצר רע. בהאי עלמא לא בעי קב"ה דתרווייהו יקומון כחדא.

אמר ליה: תווהנא על מה דכתיב **והשטן עומד על ימינו לשטנו** (זכריה ג א) . וכי יהושע בן יהוצדק כך - שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה!

אמר ליה: חסידא קדישא! כמה טמירין סתימין מלין אלין! אע"ג דחברייא ידעין במלין דההוא עלמא - לא יכלין למנדע ברזין אלין!

אמר ליה: כיון דבר נש בההוא עלמא - מה תועלתא אית להההוא שטן לאסטאה ליה? ולא די ליה דאפיק נשמתיה מניה וקטיל ליה!?

אמר ליה: אי חסידא קדישא זכאה חולקך!

תא חזי תיאובתא דשטן לא הוה אלא בגין דלא יתלבש ההוא זכאה בלבושא דכיא קדישא. דכיון דחזי ההוא שטן דלבושא דיליה אתדחיא ולא אתחשיב

- על דא אסטי ליה. מאי טעמא? בגין דאי אתלבש בההוא לבוש יקר - מיד לבושא דזוהמא ועבידתא דההוא שטן יתבטל ויעבר מעלמא, ולא ניחא ליה לשטן.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קע עמוד א

ותו דבכל זמנא דלא אתלבש - פקדא רוחא להההוא גופא דזוהמא דיליה. וניחא ליה לשטן. וכיון דאתלבש בההוא לבוש יקר - הא אתבטל גווני דיצרא בישא וגופא דיליה, ולית ליה דוכרנא בהדיה לעלמין.

ואי תימא דאנן פקדין לבי קברי בריש כל ליליא -- לאו על גופא, אלא על נפשא! דהא כל זמנא דבשרא קיימא - רוחא פקדא עלה דנפשא, ונפשא פקדא לגופא. אבל השתא - פקדונא דילן איהו לנפשא, דאיהי משתככא ואשתארת בשכוכי גו גרמי. ובגין כך בריש כל ליליא פקדונא דרוחא לנפשא. ולא על בשרא.

אי חסידא קדישא! תא ואגלי לך מלה סתימא!

בניינא דגופא דבר נש הכי הוא: רוחא - מעם רוחא דקודשא, נשמתא - מגו אילנא דחיי. כיון דרוחא קדישא יהב חילא - מיד רתיכין דיליה יהבין חילייהו. חילא דלהון - גרמי ושייפין; כלהו מסטרא דלהון. ותקונייהו דא על דא.

סטרא אחרא יהבת בשרא. ומסטרא דיליה אתיא בשרא, ולא מלה אחרא. רתיכין דיליה יהבין כל אינון גידין וערקין לאמשכא דמא לבשרא. בתר דאלין יהבי חילייהו - שמיא יהבי חילייהו. ומאן אינון? עור - דאתמשך על כלא כגוונא דלהון.

לבתר מתחברן שמיא וארעא כחדא, ויהבי ארבע יסודי אלין - אשא ומיא ואוירא ועפרא - לאגנא על אלין ולחפיא על כלא.

לבתר כל חד נטיל חולקיה דיהב, ואתבטל. רוחא דקודשא ורתיכין דיליה - חולקייהו קיימא. רוחא דקודשא - רוחא דיליה קיימא. ונשמתא סלקא. רתיכין דרוחא דקודשא - גרמין דלהון - קיימין. ועל דא חשיבו דגופא גרמין הוו. ובגין כך כתיב **ועצמותיך יחלץ** (ישעיהו נח יא) .

ובשרא לא כתיב ביה הכי. וכל זמנא דבשרא דסטרא אחרא קיימא בקיומא - ההוא שטן קיימא לאסטנא. אתאביד בשרא - לית ליה רשו לאסטנא, דהא לית ליה על מה דיסתמיך. ועל דא כתיב **יִכְלֶ֣ה בְשָׂר֣וֹ מֵרֹ֑אִי [ושפי] וְשֻׁפּ֥וּ עַצְמֹתָ֖יו לֹ֣א רָאֽוּ** (איוב לג כא) - מההוא חיזו דשטן דקיימא לאסטנא - דלא יכיל כיון ד**יכל בשרו ושפו עצמותיו** - **לא ראו** - לא אתחזון לקרבא לגביה, דלית ליה בהון חולקא. כיון דשף כל חד וחד מדוכתיה - לא תבע עלייהו ולא קאים לאסטנא בגינייהו.

לבתר דבשרא מתעכלא - הא לא יתבע דינא ולא קאים לאסטנא, דהא לית ליה על מה דיסתמיך, ולא אדכר לבר נש בשום מלה דעלמא.

אמר רבי שמעון: השתא ידענא מלין על תקונייהו! ודאי יאות הוא ליה לאסטנא!

אמר ליה: רבי! חגור זינך ותקין גרמך, אי תבעי למנדע מלין דשארית. או אי תשאל בהני מלין אימא לי.

אמר ליה: ודאי! הא ידענא דביתאי שכיבת - דלא ידענא מנה כלום. וחברייא ידעין. נשין מאי טעמא דעתייהו קלה?

אמר ליה: דעתא אתיא בשית דרגין. וכל חד נטיל חולקיה. מה דאשתאר - קל איהו. אבל יקירא - במלה דא לא תשאל! דהא ידענא דלאו על דביתך שאלת אלא על מה דכתיב **הנה יהוה רוכב על עב קל** (ישעיהו יט א) , וההוא **עב קל** אקרי ׳דעת׳ מההיא כלה יראת יהוה. ואיהי קיימא באמצעיתא כגוונא דדעת עלאה. אבל אקרי קל.

והא ידענא שאלתא דילך מאי היא! אבל שארי וחגור זינך וקטיר קטרך! דהא עידנא הוא לגלאה כמה דשארית עובדא דביתא.

עזרה לגו. בהאי עזרה אית תריסר פתחין לפום חושבן שבטיא דישראל. בפתחא חדא כתיב **ראובן**. ובפתחא אחרא כתיב **שמעון**. וכן כל שבטיא דישראל רשימין על אינון פתחין, בזמנא דיסלקון לאתחזאה קמי מאריה דעלמא.

מאן דעייל בפתחא דרשים ביה **ראובן** - אי משבטא דראובן איהו - מקבלין ליה פתחין. ואי לא - פלטין ליה לבר. וכן בכלהו. דלא יקבלון פתחין אלא למאן דאיהו מההוא שבטא דרשים בהון. ובדא יתחקקון וישתמודען כל חד וחד.

תלת מאה ושתין וחמש עמודין דנהורא מלהטא אית בכל סטרא מארבע סטרין. כל אלין עמודין אקרון **עמודים חיים** בגין דלא קיימא נהורא דלהון שכיך באתר חד.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קע עמוד ב

וכלהו - אלין סלקין ואלין נחתין. יהבי דוכתא דא לדא. אלין דסלקין בטשין דא בדא ומנגני נגונא. ואלין דנחתי אוף הכי.

אלין דסלקי דנגני נגונא - מאי נגונא מנגני? שיר יתמא **מזמור שירו ליהוה שיר חדש כי נפלאות עשה וגו׳** (תהלים צח א) . **שיר חדש** - וכי אית שיר עתיק? אלא שיר דעד כען מלאכין קדישין לא שבחו ליה בגין דאיהו חדש. מאי טעמא איהו חדש? בגין דההוא דמחדש עולימוי משבח ליה ואמר ליה.

והכי אמר רב מתיבתא: דא אקרי **חדש** ואיהו **חדש**! בגין דדביק בשמשא, ולא אתפרש מניה. לאפקא סטרא אחרא דלית ביה חדושא! דכתיב ביה **ואין כל חדש** - זקן הוא ואתבלי ולא אתחדש.

תו פתח רב מתיבתא.

שרה אתחדשת בעדונא. דרגא דילה גרים דכתיב **אחרי בלותי היתה לי עדנה** (בראשית יח יב) . מאי **עדנה**? משיכו דעדן עלאה. ובגין דאתמשך עלה מסטר דנוקבא כתיב **עדנה בה״א**. ובגין כך כתיב **היתה** ולא ״היה״.

ואדני זקן - וכי אע״ג דאיהו זקן לא אתחזי לאולדא?! אלא לאו מלתא אמרה לגבי דאברם! אלא בגין לאזערא גרמה - דאתדבקת בההוא **מלך זקן וכסיל** דלא אתחדש ולא עביד תולדין. דאלמלא הוה עביד תולדין הוה מטשטשא עלמא. ועל דא אהדר מלין קודשא בריך הוא **למה זה צחקה שרה וגו׳** (בראשית יח יג) .

ואי תימא והא כתיב **ואברהם זקן בא בימים**!? אלא **בא בימים** - באינון יומין עלאין דמחדשי עולמין כנשרא.

על דא נגונא דא! נגונא דההוא **חדש** איהו. **הושיעה לו** למאן? להההוא ׳חדש׳! **הושיעה** - ימינא דמלכא עלאה ודרועא דיליה!

אינון דנחתי אוף הכי מנגני ואמרי שירה אחרא יתמא. ומאן איהו? **מזמור לתודה** דאיהו יתמא אוף הכי. נהורא דלהון - חד אתחזי. וכד מתגלגלי - אתחזן חמש גוונין דנהורין בכל עמודא ועמודא. עמודין אלין כלהו חללין מלגאו. וכד סלקי ונחתי - נפקי מנייהו שלהובין דנורא כגווני חיזור ושושן.

לעילא מכל עמודא ועמודא אית תלת תפוחין דבטשי בהו תלת גוונין - סומק ירוק וחוור. בכל גוון וגוון מלהטן אתוון בלטי משלהובא ירוקא דאשא, ולא משתככי לעלמין, ולית מאן דיקום עלייהו.

ארבע גלגלין מתחמן עובד ציור בכל עמודא ועמודא. באינון גלגלין אית פליאן רברבן! כד מסתחרן - מפקין מנייהו זגין דדהבא ואבני יקר, ומיד מתכנשי בגווייהו ולא נפלי לארעא. כד נפקין אינון זגין דדהבא ואינון אבני יקר - גו אסתחרותא דגלגלין אשתמע קלא דאמרי **זאת נחלת עבדי יהוה וצדקתם מאתי נאם יהוה** (ישעיהו נד יז) .

תרין אריין בכל גלגלא וגלגלא. אריא חדא מסטרא חדא, ואריא חדא מסטרא חדא. וכלהו מאשא ירוקא. ובגלגולא דקא מסתחרן גלגלין מתחבקן אלין באלין, ואזלי כלהו בגלגולא מתדבקן דא בדא.

כד סלקין עמודין - מנהמן אריין אלין באלין, ותפוחין פרחין באוירא וסלקין לעילא, ובטשי אלין באלין באוירא ותבו לאתרייהו. ומתמן נפלי, ואריין פשטי ידייהו לנטלא לון, וסלקין אלין מגרמייהו.

אי חסידא קדישא! מאן חמא חכמתא דאומנו דצייר קב״ה בעמודין אלין!

בפלגו יומא נפקי תרין נשרין בכל גלגלא וגלגלא, ולא ידיע אתר דנפקי מתמן. ושריין על רישיהון דאלין ארייז. וכדין משתככי עמודין וגלגלין, וקיימי בקיומייהו. ותפוחין נפלי על פומייהו דנשרי ומקבלי לון. ומיד פרחין מפומא לפומא ואזלין ומשטטי בינייהו ותבו לאתרייהו. ולא ידיע מאן היא. לבתר שעתא ופלגא נשרין ארימין קלא ומנגנין נגונא תאיבא ואתטמרן. ולא ידיע בהי אתר.

סחרנייהו דאינון עמודין אית שבכין עובד ציור. אשא סומקא ונהורא חוורא. וחוטין דדהבא סחור סחור סחרין לכל סטר. ונבעין מיא כמה דאת אמר **והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון** (זכריה יד ח) .

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קעא עמוד א

הכא פריש רב מתיבתא קרא דא לגו, וקליה אשתמע לבר. ומדהוה פריש קרא דא - קל ינוקא אתער מלבר. ההוא ינוקא דהוה פריש תלמודיה וגמיר קמי חד עמודא דעלמא - בריה דרבי יהודה דרבית אנת ! והוו אחדי ביה לדינא.

וקליה אתער מלבר בהאי קרא ואמר: *"מיא דאינון מלרע - היך סלקין לעילא מניה לאתר עלאה יתיר מניה בכמה דרגין? ! ומה אצטריך לון לאינון מיין לעילא? ! ומה אתר דכל מבועין ונחלין נפקין מניה ולית פסיקו למבועי ונחלי - אתשקיא מאתר נגיב!? מאן חמא חפירא דבירא דיהיב מיין למבועא דנביע? ! וכי ירושלם יהיב מיין אל **הים הקדמוני** - אתר דכל מימין דעלמא נפקי מתמן ונבעין מניה !*

אי חסידא קדישא ! לקלא דא אשתככו וצייתו כל קלין דבני מתיבתי דתמן ! ובגין כך לא יכילו מארי דדינא למקרב גביה.

בכה ר' שמעון.

אמר ליה: לא תבכי בוצינא קדישא ! זכאה חולקך דאפילו ינוקי מנך אמרי רזין סתימין דאורייתא !

תא ואימא לך מה דעבדו בני מתיבתי על קליה דההוא ינוקא.

כד עאל קליה דההוא ינוקא כגירא לגו וכלהו צייתי ליה - בההוא שעתא אזדעזע רב מתיבתא וכל אינון דהוו קמיה, ואמר "מאן אינון דלא שבקין להוא ברא דאלהא חייא למיעל !". *קמו ואחידו ביה תלת עמודין דקיימי קמי רב מתיבתא ועאל. וכל בני מתיבתי אתכנשו לגביה.*

אמר רב מתיבתא: "אימא קראיך ברא קדישא !"

אמר: "עד כען דחילנא, דהא אנא ממתיבתא אחרינא הוינא, והכי אמרו לי כד מארי דדינא הוו אחדין ב".

*אמר ליה: "*לא תדחל ברא קדישא ! הכא תהא ביננא שבעה יומין ותתסחי בכל יומא מטלא קדישא. ולבתר יסלקון לך לגו ההוא מתיבתא כשאר ינוקי דהכא".

פתח ההוא ינוקא ואמר **והיה ביום ההוא** (זכריה יד ח) . **ההוא** - לא ידיע מאן הוא? אלא בכל אתר **ביום ההוא** - יומא בתראה הוא. אמאי אקרי **יום ההוא**? אלא דא הוא יומא דאחיד סופא בשירותא. שירותא אקרי **הוא** כמה דאת אמר **ועבד הלוי הוא** - פולחנא דלוי לדרגא דאקרי **הוא** - טמיר וגניז. ואקרי **ההוא** - **ה' הוא** - לאחזאה סופא דכל דרגין דאיהו שירותא. וכלא חד. ובגין דאיהו סופא אתוסף ביה **ה'**.

זמינא ירושלם לאפקא מיין ולנבעא נביעו. הכא אית לומר סופא דכל דרגין לאו איהו ירושלם ! אלא ודאי ירושלם **ויומא ההוא** כלא חד.

מה בין האי להאי? אלא **ירושלם** - כל דרגין קדישין דילה כד אסתחרן אקרון **ירושלם**, והכי אתחמאן. ואית דרגין דסחרן ואקרון **עזרות** - אלין פנימאין ואלין לבר. ואית דרגין דאקרון כד אסתחרן **לשכות** ואית דרגין דאקרון כד אסתחרן **היכל ודביר**. לגו מכל אינון דרגין אית חד נקודה - **כבודה בת מלך פנימה** (תהלים מה יד) . נקודה דא אקרי **יום ההוא**. וסימניך **ההוא יקרא ארץ רפאים** (דברים ג יג) .

וכד יקום יומא דא מגו שבכין דעזרה - יקום נביעו דמיא. וההוא נביעו **מן הים הקדמוני** להוי. כגוונא דאמא - דברה בין דרועהא, ומסגיאו חלבא דיניק - אתמלי פומיה ואתרבי ביה - אריק חלבא לפומא דאמיה. כך **חצים אל הים הקדמוני**.

נטליה רב מתיבתא ונשקיה.

אמר: חייך דמלה דא הכי אוקמוה במתיבתא דרקיעא והכי הוא ודאי ! **ים האחרון** - דרגין בתראין דילה.

אי חסידא קדישא ! כמה חדוה על חדוה אתוסף בההוא ינוקא גו בני מתיבתי ! עשרין ושבע טעמי דאורייתא אמר ההוא ינוקא, ושבעין כתרין אעטרוה לאבוה בההוא יומא ! זכאה חולקיה מאן דזכי למילף לבריה !

אמר רבי שמעון : לא זכה אבוה למילף ליה ?

אמר : אבוה שבק.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קעא עמוד ב

ורזא סתימא הוה בהאי ינוקא על מה דאסתלק מעלמא. ועל דבעו למידן דיניה ואשתזיב מניה - דא הוה באתגלייא ! דהוה מכסיף לרביה קמי כלא בשאלתין וקושיין דיליה, ולא חייש למהך לאחרא לאתקנא תלמודי, וחליש דעתא דרביה. ועל דא בעו למידן ליה בדינא תקיפא. ובגין כך אף על גב דאשתזיב ממאריהון דדינא - לא אשתזיב הכא. שבעה יומין הוי דלא אשתלים דיוקניה. דכד הוה אסתחי בכאבא יתירא - הא כסיף קמי כלא כל אינון שבעה יומין עד דאשתלים דיוקניה. ועל דאסתלק מעלמא לא תבעי למנדע.

אי רבי אי רבי - זכאה חולקך !

תא חזי ! תחות עגולא דאינון שבכין דתמן באינון מיין דההוא נביעו דמעיינא - אתרשים נביעו חד. ואתפשט ונפיק לבר, ועאל גו ימא רבא דתמן, ורשים ביה ארחא בלבא דימא. ומיניה שתי לויתן ורוי וחדי ואתרבי ברבוייא. וכד נפיק נביעו אחרא - ההוא נביעו אתפשט ואזיל בטמירו תחות תהומא לגו ימא בתראה. וכל אינון מים זדונים ומיין תקיפין - מאיך לון וכפיף לון דלא יפקון לחבלא בני עלמא. וסימן **הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה** (ישעיהו מג טז) .

ובאמצעיתא דההיא עזרה אית תרין כרובים - עובדא דאומנא דמלכא קדישא. ולא יכלין לקיימא בהו עלאין ותתאין. ותחותייהו זמינין כל ישראל לקיימא - דלא יפקון מתחות גדפייהו לבר. זכאין ליהוון כל דעאלין תחות גדפייהו !

(חסר)....תליסר אלפי מגדלין דשמשא דנהיר מנצוצא דמרגלא בצעצועא (ס״א בניצוצא) כדקא יאות. רב מתיבתא בגין כך זכה להההוא יקר. מאן יכיל למימר מאינון מלין דקא מתחדשן בכל יומא מקמי רב מתיבתא !... **(חסר)**

אי רבי ! בכל זמנא דרוחין דכורין סלקין לעילא - נשין בההוא זמנא נפקי כלהו ומתכנשי לגו היכלא **דבתיה** תמן. וחדאן תמן בכמה מלין עתיקין. ומתמן נפקין ועאלין כלהו והיא עמהון לגו היכלא **דסרח**. וחדאן בכמה מלין חדתין ועתיקין. ומתמן נפקין והיא עמהון - ועאלין לגו היכלא **דיוכבד**. וכן בכל אינון היכלין.

השתא ר׳ אימא לך רזא חדא !

תא חזי בכל שמטה ושמטה כרוזא נפיק *״אתכנישו גוברין ונשין וכל אינון בני מהימנותא וסליקו !״*. כדין כלהו מתפשטין - דכורין ונשין - וסלקין. וכל אינון ינוקי מחלב עאלין לגו מתיבתא דרקיעא, וחדאן חדוה בעלויא דלהון. ותמן חדו על חדו. וההוא נער דמפתחן דמאריה בידיה קם ואמר לון כמה מלין חדתין ועתיקין. וכלהו חמאן חדוה דלית חדוה כההיא חדוה !

לבתר עאלין כלהו לגו כמה פרוכתין. וכמה היכלין גניזין תמן דאינון נהרין **בנעם יהוה** בגו היכלא דאהבה דקב״ה. ודא הוא דכתיב **לחזות בנועם יהוה ולבקר בהיכלו** (תהלים כז ד) .

לבתר פרחין ינוקין לעילא, ואינון פרחין לתתא, ומהדרין לדוכתייהו ומתלבשן כדבקדמיתא.

זכאה עמא דכל טובא דההוא עלמא מחכאן !

אמר ר׳ שמעון : כמה מתיקין מלין דשמענא ! זכאה חולקא דידי דזכינא לכל האי למשמע ! זכאה יומא דנפיקנא הכא !

אמרי ליה : רבי תלת יומין אית לן רשו למיתי גבך, ולבתר ניזיל ולא אית לן רשו למיתא. ובההוא יומא יתוסף חדוה דילך.

(חסר תחילת המאמר)...איהו משיך משיכו מסטרא דיליה, ואתטמר ואתחפא תחות אתר דאקרי **תא הרצים** (מ״א יד כח) עד פלגו ליליא. מבתר פלגו ליליא שלהובא דעמודא דיצחק נפיק ובטש בהאי תרנגולא דאקרי **גבר** - כגוונא ד׳גבר׳ אחרא עלאה עליה. כיון דבטש ביה האי גבר - קרי ויהיב שית קלין וכלהו בסכלתנו. בשעתא דאיהו קרי - כל תרנגולין דהאי עלמא קראן. ונפיק מניה שלהובא אחרא ומטי לון תחות גדפייהו, וקראן.

איהו מה קרי? בשעתא קדמאה קרי ואמר **קול יהוה בכח קול יהוה בהדר** (תהלים כט ד) . ובשעתא תניינא קרי ואמר **קול יהוה לעיר יקרא וגו׳** (מיכה ו ט) . בשעתא תליתאה קרי ואמר **קול יהוה חוצב להבות אש** (תהלים כט ז) .

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קעב עמוד א

בשעתא רביעאה קרי ואמר **קול יהוה יחיל מדבר וגו׳** (תהלים כט ח) . בשעתא חמישאה קרי ואמר **קול יהוה על המים וגו׳** (תהלים כט ג) . בשעתא שתיתאה קרי ואמר **קול יהוה יחולל אילות וגו׳** (תהלים כט ט) . לבתר קרי ואמר **קול אומר קרא ואמר מה אקרא וגו׳** (ישעיהו מ ו) .

ודא איהו תרנגולא דקרי ולא שכיך, ולבתר קרי כמלקדמין.

ומאי קרי? כל עובדין דבני עלמא ! בגין דאיהו מאריה דאחמתא וקסת הסופר בחרצוי, וכל עובדין דבני עלמא כתיב בכל יומא. ובליליא בתר דקרי כל קריאן אלין - קרי כל מה דכתב ביומא.

ואלמלא רגלוי אצבעאן דיליה דאינון תרין דרגין: חד ההוא דקיימא באמצעיתא דאיהו רב, וההוא דקיימא מאחורא דאיהו זעיר - דקא מעכבין ליה - יהא מוקיד עלמא בשלהובוי ! ומה עבדי? כיון דסליק צפרא וחוטא דנהירו נפיק מסטר דרום - כדין מתחברין כלהו ואתעבדין תרין רגלין תרין טלפין כעגלא, לקיימא דכתיב **וכף רגליהם ככף רגל עגל** (יחזקאל א ז) . והא ידעת רזא דא.

---------- שאלת ענפא דגורן ----------

... לגו בעזרה דא אית תלת מאה ושתין וחמשה היכלין כחושבן יומי שתא. ובכל פתחא ופתחא כתיב **יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך** (תהלים קכב ז) . לא ידיע מאי הוא בהני היכלין אלא כלהו אתחמן עובד ציור. שבע סדרין דמרגלאן אתחמן אלין באלין בכל חד וחד.

אי חסידא קדישא ! כמה משבח רב מתיבתא היכלא חדא דאיהו בריש סטר מזרח דעזרה דא ! בגין דארבע אינון בארבע סטרין דעלמא - אבל היכלא דסטר מזרח אסגי נהורין דיליה יתיר מכלהו !

יומא חד בימא רבא לויתן נפיק, וכל ימא אזדעזע, וכל נוני אזלין לכאן ולכאן. כד מטי לויתן בפתחא דפתחא דתהומא - שארי למחדי ואשתכך תמן תהומי. אלא ההוא כחיזו דמעיין ואתחפיין נהורין ולא אתחזון כל אינון נהורין בר נהורא דהיכלא דבסטר מזרח. דא ההוא מרגלא דקא אפיק לויתן מגו ההוא תהומא דאקרי **סגדון**.

ממה אתעביד? אלא יומא דא דקא אפיק לויתן דאזדעזע ימא - יומא דאתחרב בי מקדשא ט׳ באב איהו ! וההוא מרגלא - דכד דכיר קב״ה לבנוי ואושיד תרין דמעין לגו ימא רבא - חד נפיל לגו תהומא דא דאקרי **סגדו״ן**, וחד נפיל לגו תהומא אחרא דאקרי **גילב״א**.

בגין דחמש תהומי אחרנין אינון בימא רבא, אבל לא חשיבין כהני אחרנין. וכיון דנפלי אינון דמעין - קפאן גו תהומי חד. וחד אטבע גו תהומא דאקרי **גילבא**...

תא חזי לתתא גו שמרים דחמרא דורדיין בישין - נפיק חד ערעורא מקטרגא מזיקא קדמאה, ואיהו ברזא דיוקנא דאדם כד קריב לגו קודשא. כיון דמתעבר מתמן ובעי לנחתא לתתא לאתלבשא בלבושא לנזקא עלמא - נחית הוא ורתיכוי, ולבושא קדמאה דקא נקיט - **תבנית שור** - דיוקנא דשור. וקדמאה לנזיקין מאינון ארבע שור איהו. ואינון ארבע אבות לנזקא עלמא. וכלהו תלתא אבות נזיקין בר שור - כלהו דיליה ! ועל דא כתיב **וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב** (תהלים קו כ) .

מהו **אוכל עשב**? הא דרשינן ביה. אבל עקרא דמלה - מתמצית דלחם ושבעת זיני דגן לית ליה בהו חולקא... **(חסר)**

ולא יאות ליה למהוי תמן

...מדוכתייהו. ואלין יתבין בדוכתייהו. עד לא נפקי אלין - זמינין אלין. נהירו ונציצו דלהון לא יכלין עיינין למסבל. אזלין בסחרנין. לית להון שכיכו לעלמין. כד אסתכל בר נש בהאי היכלא - מיד באסתכלותא קדמאה אתחזי זעיר ולא זעיר. אסתכל יתיר - אתחזי רב. תו אסתכל - אתחזי יתיר רב !

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קעב עמוד ב

כל מה דאסתכל - הכי אתחזי באתפשטותא רב ועלאה ! עד דדמי באסתכלותא כמלא נימא דלית ליה שיעורא !

עובדין סגיאין לגו דלא ידיע אומנו דלהון. מניה נהרא עזרה וכל מה דאית בה - בר כרובים דנהורא דלהון סלקא עד רום רקיעא בגוונין סגיאין, ונהורין מנצצן. 1575 גופנין עבדין איבין בעזרה דא... **(חסר)**

יתיר

...חובק את ידיו במרירו ואנינו דיליה ולבתר אוכל את בשרו בעל כרחיה - דלית ליה רשו לשלטאה על מלה אחרא. מה אתהני ליה בכל מה דאסטי ועביד ועמל דלבתר לית ליה רשו אלא על דיליה ? ! לבתר מרקיד וחדי ככסיל בלא דעתא כלל, ואזיל בלא תועלתא ואכיל לבשרא, ובשאר לית ליה רשו.

מרירו דעילא ותתא כד ישראל בעאקו ואכלי לון שנאיהון, ולא יהבי חילא בעובדין טבין דלהון לאפקא מניה.

ואפילו מבשריה דאיהו מהאי סטר - אבאיש קמי מלכא קדישא דאיהו רחום וחנון ! אבל על דיליה - רוחא קדישא ונשמתא קדישא - לית עלאין ותתאין יכלין לשלטא עלוי כלל ! ועל דא כל תסקופין וכל מה דאסטי ההוא רע דחשיב למשלט על רוחא קדישא ולבתר לא יכיל וישוב ואוכל את בשרו - מה תועלתא הוה ליה ? !

ועוד דאינון חפאן כלהו בערטיראה תקיף, ולית שכיכו לעלאין ותתאין.

תא ואימא לך מלה ! אי תימא דחדו הוא למלאך המות כד קטיל בני נשא -- לאו ! אלא בגין דחמי דרעותא דמאריה בכך - אחזי גרמיה בחדו למעבד רעותיה דקב״ה דכתיב **רוח סערה עושה דברו** (תהלים קמח ח) .

אמר ליה רבי שמעון : והא איהו אזיל ומרקד בחדוה קמי נשין ! ?

אמר ליה : אי חסידא קדישא ! ודאי הכי הוא ! לאחזאה קמי מלכא דניחא ליה ברעותיה דמלכא ! אבל נייחא דיליה - בהספדא דנשין. איהו רקיד - ואודניה להספדא !

אמר ליה : אי הכי אמאי אזיל ואסטי על בר נש לעילא ואדכר לחובוי ? !

אמר ליה : בגין דאיהו **זקן וכסיל**, וחשיב למשלט על רוחא. וכל תאובתיה בגיני כך איהו. לסוף לא שליט אלא על דיליה ! בשרא דיליה ! ועל דא כתיב **ישוב עמלו בראשו** (תהלים ז יז) .

...אזיל ובעי לארגשא עלמא, ומיא סליקין מגו שאר תהומין ובעאן לחפיא עלמא. אינון דמעין רתיחין יתיר מכל אשא דעלמא, ומגו תוקף דרתיחו דלהון - אקפו מיא גו ימא דנקפא. ואלמלא דרמז קב״ה חד נשיבו מסטרא דאברהם מעמודא דיליה ואחזי על עלמא - לא יכיל למיקם אפילו רגעא חדא !

אינון דמעין כד נפלין גו ימא - אשתמע קלא בין ימא עד מערתא דכפלתא ! מקל נהימו דלהון דקא אשתמע תמן כד עאלין גו ימא - מתערן אבהן קדמאי וקמו וחשבו דקב״ה בעי לאהפכא עלמא. עד דקלא נפיק ואמר לון *״לא תדחלו דחימין קדישין ! בגינכון דכיר קודשא בריך הוא לבניכון ! ואיהו בעי דמפרק לון - ואתון תחמון ! ״*

אלפא ביתין כלהו משלבן ומתצרפאן אלין באלין, ואתחברן בצרופא דשמא קדישא. כיון דאתחזון אתוון בצרופא דא - אלין גניזין ונפקין אחרנין. וכן כלהו ! אלין גניזין ואלין נפקין. כלהו לגו בחלולא דאינון כפתורים.

תו - פרחי תלת זמנין ביומא באוירא, ונפקי לבר, וקיימא **שמא בארבע אתוון** - תליין באוירא שעתא ופלגא. לבתר גניז דא - מיד נפיק מגו אוירא מחלולא דיליה **שמא דתריסר אתוון**. פרח ותליא באוירא שעתא חדא ולא יתיר. לבתר גניז דא ונפקא מיד צרופא דאתוון אחרנין **שמא דכ״ב אתוון**. ותליין באוירא שעתא אחרא ואגניז. ומיד נפקי אתוון מחלולא אחרא - **שמא דתמניא ועשרין אתוון**. מתעטרין כלהו בכתרייהו, וקיימי שעתא ופלגא. ואגניז דא ומיד נפקי תליא באוירא **שמא דעשרין וחמש אתוון בצרופייהו**. וקיימא שעתא ותלת רגעי. נפקי אתוון **בארבעין ותרין אתוון** לקיימא עלמא.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קעג עמוד א

[שמהן אלא] אתוון כולהו לא משתככי לעלמין ; בלטי ומנצצי לבר, וסלקי ונחתי. לית מאן דיכיל לקיימא בהו בר משיח בטורח סגי ; דא גניז לבתר דקיימא תרין שעתין ועשרין ותרין רגעין.

והאי **שמא גליפא דע״ב אתוון** קא נפיק וקיימא ותליא באוירא שעתא ופלגא.

כל הני שמהן לא נפקי ולא אתחזון אלא זמנא חדא ביומא. אבל אינון אלפא ביתין אתחזון פרחין באוירא, ומצרפין אלין באלין תלת זמנין ביומא.

כד פרחן אתוון דאלפא ביתין - אלין פרחין מכאן ואלין מכאן. ומתצרפן כלהו.

כד נחית תמן רב מתיבתא שארי:

משיח חמא בצרופא דאלפא ביתא אתוון כמה דחמא דניאל דאינון **ממתוס ננקפי אאלרן** ; (דניאל ה כה עיין שם=עיין שם)

כל מעלי שבתא כד מקדשין ישראל יומא לתתא - כרוזא כריז לארבע סטרי עלמא *״אתכנשו משריין קדישין ; אתקנו כרסיין קדישין ;״*. מאן חמי חדוה בתלת מאה ותשעין רקיעין ; כמה ממנן כמה שלטונין מתכנשין לאתרייהו ;

כיון דישראל לתתא מקדשין וקב״ה אתער - כדין אילנא דחיי אקיש באינון טרפין דיליה ; רוח נשיבו חד מגו עלמא דאתי. ואינון ענפין דאילנא מתנענען וסלקין ריחין דעלמא דאתי. ההוא אילנא דחיי אתער ואפיק נשמתין קדישין ופריש על עלמא. ועם כל דא - נשמתין נפקין ונשמתין עאלין. אלין נפקין ואלין עאלין ואילנא דחיי בחדוה. וכדין ישראל כלהו מתעטרין בעטרין דאינון נשמתין קדישין כלהו בחדוה בנייחא ; וכל השבת אית לון ההוא חדוה וההוא נייחא ; וכל צדיקייא די בגנתא - כלהו סלקין ומתענגין בענוגא עלאה דעלמא דאתי. כיון דנפיק שבתא - כלהו נשמתין פרחין וסלקין.

תא חזי כד עייל שבתא - נשמתין נחתין לשרייא על עמא קדישא, ונשמתין דצדיקייא סלקין לעילא. כד נפיק שבתא - נשמתין סלקין - אינון דשארו עלייהו דישראל. ונשמתין נחתין - אינון נשמתין דצדיקייא. כיון דסלקין כלהו נשמתין דשארו עלייהו דישראל - סלקי וקיימין בדיוקנא קמי מלכא קדישא, וקב״ה שאיל לכלהו *״מאי חדושא הוה לכו בההוא עלמא באורייתא?״*. זכאה איהו מאן דחדושא דאורייתא אמרת קמיה ; כמה חדוה עביד קב״ה ; כניש לפמליא דיליה ואמר *״שמעו חדושא דאורייתא דאמרת נשמתא דא דפלוני ;״*. וכלהו מוקמי ההיא מלה בתרי מתיבתי. אינון לתתא וקב״ה לעילא חתים להיא מלה.

תא חזי כד מלה אתחדש באורייתא ונשמתא דנחתא בשבתא אתעסקת באינון מלין חדתין וסלקי לעילא - כל פמליא דלעילא צייתין להוא מלה ; וחיות הקדש מתרבן בגדפין ומתלבשן בגדפין.

וכד שאיל לון קב״ה ולא תבין ושתקין - כדין חיות הקדש מה כתיב? **בעמדם תרפינה כנפיהם** (יחזקאל א כה) - כמה דאת אמר **כי עמדו לא ענו עוד** (איוב לב טז) , **וכפתחו עמדו כל העם** (נחמיה ח ה) .

ואי תימא שתיקה אמאי קרו ליה ׳עמידה׳? אלא בדבורא אית שית שייפין דמתנענען בהדיה - **לבא, ריאה, קנה, לשון, שניים, שפוון**. ובשתיקה קיימו בקיומייהו בלא נענועא. ועל דא קרי לשתיקה ׳עמידה׳.

דהא רב המנונא סבא אמר **ישלח עזרך מִקֹּדֶשׁ וגו׳** (תהלים כ ג) - **מִקֹּדֶשׁ** - דא קדוש ידים.

ומציון יסעדך - דא המוציא דאיהו סעיד לבא דבר נש.

יזכור כל מנחותיך. כל - לאסגאה מלה אחרא - דא נטילת ידים בתרייתא.

ועולתך ידשנה סלה - דא ברכת המזון בזמון.

ואי את עביד כן - **יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא**.

ובשבת **מְקַדֵּשׁ** - דא קדושא רבא. ועל מלה דא אתעטרו צדיקייא בגן עדן משבת לשבת אחרא !

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קעג עמוד ב

תו פתח ואמר : **על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון וגו'** (ישעיהו מ ט) .

על הר גבוה - האי ודאי הר העברים, אתר דמשה אתקבר. והא אוקמוה דשכינתא תסלק לתמן ותבשר עלמא. אבל כלא איהו. **מבשרת ציון** - דא איהי **חפצי בה**, אתתא ד'נתן בר דוד' (ש"ב ה יד) , אימא איהי דמשיחא **מנחם בר עמיאל**. ואיהי תיפוק ותבשר, ואיהי בכללא דמבשרת ציון. קלא ישתמע בעלמא, ותרין מלכין יתערון בעלמא לאגחא קרבא, ויפוק שמא קדישא על עלמא.

מה תבשר ותימא ? **הנה אֲדֹנָי יְהוִה בחזק יבא וזרועו מושלה לו הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו** (ישעיהו מ י) .

הנה שכרו אתו - דקב"ה כריז בכל פמליא דלעילא ויימא לון *"אתכנשו ודאינו דינא !"*

"מאן דמסר נשמתיה על קדושת שמי - אגריה מאי הוא ?". ואינון יימרון כך וכך.

"מאן דסביל כמה חרופין וגדופין בכל יומא עלי - מהו אגריה ?". אינון אמרי כך.

"מאן דאתענש בכל יומא עלי - מהו אגריה ?". אינון אמרי כך.

הדא הוא דכתיב **הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו**.

מהו **ופעולתו** ? אלא כמה דכתיב **מה רב טובך וגו' פעלת לחוסים בך** (תהלים לא כ) - דא הוא **פעולתו**.

נגד בני אדם מהו ? אלא נגד אומות העולם.

אשר צפנת ליראיך - מהו **אשר צפנת** ? וכי מאן יגזול ויטול מן ידוי מה דהוא בעי למיהב דכתיב **צפנת** ? !

אלא פוק וחמי עובדין דרחמנו דעבד קב"ה ! במה דאיהו מחי - ביה יהיב אסוותא ! במה מחי ? בשמאלא. בימינא קריב, ובשמאלא מחי. במה דמחי - ביה יהיב אסוותא לעולם !

כתיב **מצפון תפתח הרעה** (ירמיהו א יד) . ובצפון מחי - דמתמן נפקי כל דינין וכל גזירי קשיין. וביה שרי כל אגר טב וכל טיבו דזמין קב"ה למיהב לישראל !

לזמנא דאתי קרי קב"ה לצפון ויימא ליה *"בך יהבית כל טיבו וכל אגר טוב לבני דסבלו כמה בישין בהאי עלמא על קדושת שמי. הב אגרין טבין דיהבית בך !"*. הדא הוא דכתיב **אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי וגו'** (ישעיהו מג ו) . וכי ארחא הכי הוא דדרום לממנע ברכאן ? ! והא כל ברכאן מסטרא דדרום ! וכל טבין דעלמא - מדרום נפקי ! ואיהו אמר **לתימן אל תכלאי** ! ?

אלא בההיא שעתא יתער קב"ה לאברהם ויימא ליה *"קום ! דהא מטא זמנא דאנא פריק לבנך למיהב לון אגר טב על כל מה דסבלו בגלותא !"*.

ומגו דאברהם הוה בזבינו דלהון - דכתיב **אם לא כי צורם מכרם** דא אברהם - הוה ליה כמאן דלא טב בעינוי, ואחמי גרמיה כמאן דבעי דילקון על חוביהון יתיר ! ויימא *"גבו מחוביהון ! גבו מחטאיהון !"*

אמר ליה קב"ה לאברהם : *"דענא כלא איהו מה דאמרת לאנפין ! אנא אוף הכי לאנפין !"*

אל תכלאי - *"אנא בעי לפייסא לך על בנך ! לא תמנע טיבו מנהון ! לא תמנע אגר טב מנהון ! כמה וכמה סבלו על חוביהן !"*

ובגיני כך **אומר לצפון תני**. והיינו **אשר צפנת**. ודא הוא מלה דתהא דההיא מבשרת.

ותו תבשר זמנא תניינא בשעתא דשכינתא תסלק על ההוא טורא עלאה, ותהך ותבשר לאבהן. מיד תהך לירושלם ותחמי לה בחרבנא. תיעול לציון ותמן תקרקר קירא כמלקדמין על אתר בי מותבה ועל יקרא דילה בההוא אתר. ותמן אומיאת דלא תיטול מתמן ולא תפוק עד דקב"ה יפרוק לבנהא. ודא **חפצי בה** תבשר כמלקדמין ואמרת **צהלי ורני יושבת ציון כי גדול בקרבך וגו'** (ישעיהו יב ו) .

מאי **גדול בקרבך**? דא קב״ה דאיהו אתי לגבה לאקמא לה מעפרא, ויימא לה **התנערי מעפר קומי שבי ירושלם** (ישעיה נב ב) . ירושלם איהי וירושלם שמה ודאי.

ובדא אוף הכי - כמה חדו על חדו הוי לצדיקייא בגן עדן ! ובגין כך זכאה איהו מאן דנשמתיה דשבת אסהידת קמי מלכא על חדושא דאורייתא דקב״ה ! וכל פמליא דיליה וכל אינון נשמתין דצדיקייא דהוו בגן עדן - כלהו מתעטרן בההוא מלה.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קעד עמוד א

תו שמענא בוצינא קדישא דכמה יקר על יקר ועטרה על עטרה מעטרן לאבוה דההוא בר נש תמן בשעתא דאמר קב״ה *״אתכנשי למשמע חדושא ומלין חדתין דאורייתא משמיה דפלוני בר פלוני !״*. כמה אינון דנשקין על רישיה ! כמה צדיקייא מעטרין ליה כד נחתין ! זכאה חולקהון דכל אינון דמשתדלין באורייתא יומא דשבתא משאר יומין !

עד כאן.

ויאמר יהוה אל משה לאמר דבר אל בני ישראל וגו׳ ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם וגו׳ לח

ר׳ חזקיה פתח: **ויראני את יהושע הכהן הגדול וגו׳** (זכריה ג א) .

כמה זכאין אינון ישראל דקב״ה בעי ביקרהון על כל בני עלמא, ויהב לון אורייתא קדישא, ויהב לון נביאי מהימני דמדברי להו באורייתא בארח קשוט !

תא חזי כל נביאי ונביאי דאוקים קב״ה לישראל - כלהו אתגלי קב״ה עלייהו בדרגין עלאין קדישין, וחמו זיו יקרא קדישא דמלכא מאתר עלאה. אבל לא קריב כמשה - דהוה קריב למלכא יתיר מכלא - דהא זכאה חולקיה יתיר מכל בני עלמא, דעליה כתיב **פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות** (במדבר יב ח) . ושאר נביאי הוו חמאן מאתר רחיקא כמה דאת אמר **מרחוק יהוה נראה לי** (ירמיהו לא ב)

אמר רבי חזקיה - הכי אוליפנא ! כתיב **וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי** (שמות ב א) .

וילך איש - דא קב״ה כמה דאת אמר **יהוה איש מלחמה** (שמות טו ג) .

מבית לוי - דא קב״ה. אתר דחכמה עלאה וההוא נהר מתחברן כחדא, דלא מתפרשן לעלמין.

מבית לוי - דאשרי לויתן כל חידו בעלמא. הדא הוא דכתיב **לויתן זה יצרת לשחק בו** (תהלים קד כו) .

ויקח את בת לוי - דא קב״ה - אתר דנהירו דסיהרא נהיר.

ותהר האשה ותלד בן - האשה ודאי - כמה דאת אמר **לזאת יקרא אשה** (בראשית ב כג) .

בקדמיתא **בת לוי** הכי הוא ודאי. וכי **בת לוי** בקדמיתא והשתא **אשה**? ! אלא הכי אוליפנא אתתא עד לא אזדווגת אתקריאת ׳בת פלוני׳. בתר דאזדווגת אתקריאת ׳אשה׳. והכא בת ואשה - כלא בחד דרגא היא !

ותצפנהו שלשה ירחים - אלין תלת ירחין דדינא קשיא שריא בעלמא. ומאי נינהו? **תמוז ואב וטבת.**

מאי קא משמע לן? דעד דלא נחת משה לעלמא - שכיח הוה הוא לעילא, ועל דא אזדווגת ביה שכינתא מן יומא דאתיליד. מכאן אמר רבי שמעון רוחיהון דצדיקייא שכיחין אינון לעילא עד לא יחתון לעלמא !

ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו וגו׳ (שמות ב ג) - מאי **ותקח לו תיבת גמא**? דחפת ליה בסימנהא למהוי נטיר מאינון נוני ימא דשאטין בימא רבא, כמה דכתיב **שם רמש ואין מספר** (תהלים קד כה) . והיא חפת ליה למהוי נטיר מנייהו בחפו דסטרא דיובלא יקירא בתרי גוונין - בחיוור ואוכם. ואנח ליה למשה למישט בינייהו לאשתמודע ביניהון, בגין דזמין הוא לסלקא בינייהו זמנא אחרא לקבלא אורייתא.

רעיא מהימנא

ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה וגו׳ (במדבר טו כ) - פקודא דא להפריש חלה לכהן.

חלה הכי חושבניה - מ״ג ביצים. וחומש ביצה - חד מחמש. ואית חומש חד מן חמשין דאיהו ן׳, ודא סימן **מג״ן** דאיהו **מ**׳יכאל **ג**׳בריאל **נ**׳וריאל. **חלה**

שכינתא. דבאתר דאלין מלאכין תמן - אבהן תמן. ובאתרא דאבהן תמן - שכינתא תמן.

ובה **ויחל** - בה צלינא ! הדא הוא דכתיב **ויחל משה את פני יהוה אלהיו** (שמות לב יא) , **אֲדֹנָי יֱהוִה אתה החלות להראות את עבדך** (דברים ג כד) . ובה ׳חלה׳ זכות אבות. ובה תמה זכות אבות לרשעים, דהוו מקבלים אגרייהו בהאי עלמא.

דמסטרא דימינא דתמן **י׳** דאיהו חכמה שרותא דשמא **דיהוה**, דאיהו אחזי זכותא על בנהא מימינא דתמן רמ״ח פקודין דעשה. מסטרא דאת **ה׳** בתראה דאיהי לשמאלא דגבורה דתמן לא תעשה, דאינון שס״ה, דתמן נדונין רשעים גמורים - תמה לון זכות אבות ואתהפך לון שם **יהוה - הוהי**. ואוליפנא מהמן הרשע - **וכל זה איננו שוה לי** (אסתר ה יג) .

(ע״כ רעיא מהימנא)

דף קעד עמוד ב

ותרד בת פרעה (שמות ב ה) - דא היא דאתיא מסטרא שמאלא דדינא קשיא כמה דאתמר.

לרחוץ על היאור - על היאור דייקא ! ולא ״על הים״ ! ואיתימא הא כתיב (שמות יז ה) **ומטך אשר הכית בו את היאור** ! ? ומשה לא הכה אלא בים וקרייה קרא ׳יאור׳ ! ?

אלא יאור הוה דמחא אהרן על ידא דמשה, ושווייה קרא דאיהו עבד ! כהאי גוונא **וימלא שבעת ימים אחרי הכות יהוה את היאור** (שמות ז כה) - ואהרן הכה ! אלא על דאתא מסטרא דקב״ה קרייה קרא **הכות יהוה** - לבתר קרייה בשמא דמשה !

ונערותיה הולכות - אינון שאר משריין דאתיין מסטרא דא.

ותפתח ותראהו את הילד - ותראהו - ״ותרא״ מבעי ליה ! מאי **ותראהו**? והא אמר רבי שמעון לית לך מלה באורייתא או את חד באורייתא דלא אית ביה רזין יקירין ועלאין.

אלא הכי אוליפנא רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכח ביה ואינון רשימא **דוא״ו ה״א**.

מיד **ותחמול עליו וגו׳**.

עד כאן לעילא. מכאן ולהלאה לתתא. בר האי קרא דכתיב **ותתצב אחותו מרחוק** (שמות ב ד) - אחותו דמאן? אחותו דהאי איהו דקרא לכנסת ישראל **אחותי** כמה דאת אמר **פתחי לי אחותי** (שיר ה ב) .

מרחוק - כמה דאת אמר **מרחוק יהוה נראה לי**.

מאי משמע?

משמע דאינון זכאין - עד דלא נחתו לעלמא - אשתמודען אינון לעילא לגבי כלא. וכל שכן משה !

ומשמע דנשמתהון דצדיקייא אתמשך מאתר עלאה כמה דאוקימנא. ורזא דמלה אוליפנא דמשמע דאב ואם אית לנשמתא, כמה דאית אב ואם לגופא בארעא.

ומשמע דבכל סטרין - בין לעילא בין לתתא - מדכר ונוקבא כלא אתיא ואשתכח. והא אוקמוה רזא דכתיב **תוצא הארץ נפש חיה** (בראשית א כד) . **הארץ** - דא כנסת ישראל. **נפש חיה** - נפשא דאדם קדמאה עלאה כמה דאתמר.

אתא רבי אבא ונשקיה.

אמר: ודאי שפיר קא אמרת והכי הוא כלא !

זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא על כל שאר נביאי עלמא ! בגין כך לא אשתדל ביה כד אסתלק מעלמא בר קב״ה דאעליה לפרגודיה. ועל דא סליק משה בנבואה עלאה ובדרגין יקירין מכל נביאי עלמא ! ושאר נביאי חמאן בתר כותלין סגיאין.

ויראני את יהושע הכהן הגדול - מאי קא חמא? דהוה קאים קמי מלאכא ומתלבש בלבושין מלוכלכין עד דכרוזא נפיק ואמר **הסירו הבגדים הצואים מעליו** (זכריה ג ד) .

אמר רבי יצחק: כתיב הכא **ועומד לפני המלאך** (זכריה ג ג) . מאי **לפני המלאך**? דהוה דאין דינוי. ההוא דכתיב ביה **ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא** (קהלת ה ה) .

מאי קא משמע לן? דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא לאתעטפא בעטופא דמצוה ולאתלבשא בלבושא דמצוה - כדעייל בההוא עלמא - קאים בלבושא טנופא דלא אצטריך, וקאים בדינא עליה.

תא חזי כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא! וההוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה - כד עייל לההוא עלמא - מלבשין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגיהנם! וההוא לבושא - ווי למאן דאתלבש ביה!

רעיא מהימנא

ציצית - פקודא דא איהו לאדכרא כל פקודי אורייתא בגינה, כמה דאת אמר **וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יהוה ועשיתם אותם (במדבר טו לט)** . דא איהו סימנא דמלכא לאדכרא ולמעבד.

כתיב **ועשית ציץ זהב** (שמות כח לו) . והא אוקימנא רזא דציץ לאתעטרא ביה כהנא רבא. ודא איהו **ציץ** - לאסתכלא ביה עיינין דאיהו סימן דעלמא עלאה דאתעטר ביה כהנא רבא. ובגין כך אסתכלותא דיליה מכפרא על עזות פנים דלא קיימא לקמיה אלא 'פנים דקשוט' - רזא דכל אינון פנים עלאין דאינון פנים דקשוט, פנים דאמת דכלילן באמת דיעקב.

דף קעה עמוד א

דהא כמה גרדיני נמוסין זמינין לאחדא ביה ועיילי ליה לגיהנם. ושלמה מלכא צווח ואמר **בכל עת יהיו בגדיך לבנים** (קהלת ט ח) .

תאנא ברזא דספרא דצניעותא: ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע סהדי. בהו תליין כענבים באתכלא. צרירן בהו שבעה רהיטין, סהדין סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו.

רעיא מהימנא

ציצית - איהו נוקבא, רזא דעלמא תתאה, אסתכלותא לאדכרא.

ציץ - דכר. **ציצית** - נוקבא, ודא לכל בר נש. ציץ - לכהנא.

ותנינן אסור לאסתכלא בשכינתא. בגין כך אית תכלא בגין דתכלת איהו כרסייא לבית דוד ותקונא דיליה. ודא איהו דחלא מן קדם יהוה - לדחלא מההוא אתר. ועל דא **וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יהוה**. ודא כרסייא דדיינין בה דיני נפשות, כמה דאוקמוה דכל גוונין טבין לחלמא בר תכלא דאיהו כרסייא דסליק בדינא דנפשות.

כתיב **ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת (במדבר טו לח)** - "ונתנו על הכנף" לא כתיב, אלא **ונתנו על ציצית** - דדא איהו דחפי על שאר חוטין!

וראיתם אותו וזכרתם - וכתיב **זכור את אשר עשה לך עמלק** (דברים כה יז) . מאי טעמא דא?

אלא לברא דפריץ גדרא ונשכיה כלבא. כל זמנא דאבוי בעי לאוכחא לבריה הוה אמר *"הוי דכיר כד נשיך לך כלבא!"*. אוף הכא - **וראיתם אותו וזכרתם** - דדא איהו אתר דסלקין נשמתין למידן!

כגוונא דא **והיה כל הנשוך וראה אותו וחי** (במדבר כא ח) - אמאי? אלא כד סליק לעינוי וחמי דיוקנא דההוא דנשיך ליה - הוה דחיל וצלי קדם יהוה והוה ידע דאיהו עונשא דחייביא. כל זמנא דברא חמי רצועה דאבוי - דחיל מאבוי! אשתזיב מרצועה - אשתזיב מכלא! מאן גרים ליה לאשתזבא? ההוא דחמי בעינוי! ההוא רצועה! ההוא רצועה גרים ליה לאשתזבא! ועל דא **וראה אותו וחי** - חמי רצועה דאלקי ליה ואיהו עביד ליה לאשתזבא.

אוף הכא **וראיתם אותו וזכרתם...ועשיתם** ודאי! ואי לאו - הא רצועה! דהאי יגרום לכון למהוי תבין לפולחנא דילי תדיר. וכדין **ועשיתם. ולא תתורו אחרי לבבכם** - ימנע מנכון בישין ארחין אחרנין ודאי! **לא תתורו** ולא תעבדו בישין. ועל דא סלקא גוון תכלא דא. תכלת דמיא לכסא הכבוד. מה כסא הכבוד עביד לבר נש למהך לארחא דמישר לדכאה ליה - אוף האי תכלת עביד לבר נש למהך בארח מישר ודאי! דכלא אית לדחלא מהאי אתר למיהך במישר.

כתיב **מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואומר רזי לי וגו'** (ישעיהו כד טז) .

מכנף הארץ - דא כנף דציצית דאיהו **כנף הארץ**.

זמירות שמענו - אלין שאר חוטין דנפקין ותליין מאתר עלאה גו אינון שבילין עלאין דנפקין מחכמה עלאה.

צבי לצדיק - דא צדיק חי העולמים. דאינון חוטין אינון שפירו דיליה - דהא מניה נפקין. וכל חוטא כלילא בתרין סטרין.

וכד אסתכלנא אמינא **רזי לי רזי לי** - דהא מגו רזא עלאה דכל מהימנותא נפקין.

וכד אסתכלנא בתכלת וחמינא רצועה לאלקאה, אתר דחילו למדחל - אמינא "אוי לי" דבני נשא לא ידעי לאשכחא ולאסתכלא על מה מתענשין לשקרא בהאי בוגדים בגדו דהא קורין קריאת שמע בלא ציצית וסהדין סהדותא דשקרא. ואלין אינון 'בוגדים דבגדו' משקרי דגרמייהו. **ובגד בוגדים בגדו** - לבושא דלהון בלא ציצית אקרי **בגד בוגדים**. לבושא דאינון בוגדים דבגדו דמשקרי וסהדין סהדותא דשקרא בכל יומא. ווי לון ! ווי לנפשיהון דסלקי בההוא כרסייא דתכלא למידן ! ועלייהו כתיב **דובר שקרים לא יכון לנגד עיני** (תהלים קא) - ההוא בגד דלהון אשתמודע לגבי כל מאריהון דדינין. ווי לון דלית לון חולקא בעלמא דאתי !

זכאין אינון צדיקייא דמלבושיהון תקוניהון אשתמודען לעילא לאוטבא לון בהאי עלמא ובעלמא דאתי !

(עד כאן)

(ראו רע"מ בפר' שמות דף מ"ג ע"א - והיה לאות על ידכה וכו')

פקודא דא מצות ציצית - כליל תכלת ולבן, דינא ורחמי. בנורא - אשא חוורא לא אכיל. תכלא - אכיל ושצי ! **וַתּאכַל העולה** (דה"ב ז א) - חוור מימינא, תכלת משמאלא. עמודא דאמצעיתא - יחוד בין תרוייהו - ירוק. ובגין דא אוקמוה מארי מתנית' **מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלת ללבן**. ובגין דא תקינו פרשת ציצית למקרי לה ביחודא.

(ראו בסוף ספר דפוס ווילנא - סימן ד וסימן ה)

(בדפוס ווילנא ציינו כאן בסוף הדפוס קטעים ממדרש רות וספר הבהיר. ולרווחת הקורא הקלדתי ושמתי בדף נפרד - ויקיעורך)

דף קעה עמוד ב

אמר רבי יהודה: כמה סהדי עביד קב"ה לאסהדא בהו בבני נשא ! וכלהו בעיטא ובסהדותא קיימין לקבליה !

קם בצפרא, אושיט רגלוי למהך - סהדייא קיימין לקבליה ! מכריזין ואמרין **רגלי חסידיו ישמור וגו'** (ש"א ב ט) , **שמור רגלך כאשר תלך** (קהלת ד יז) , **פלס מעגל רגלך** (משלי ד כו) . אפתח עינוי לאסתכלא בעלמא - סהדייא אמרי **עיניך לנכח יביטו** ! (משלי ד כה) קם למללא - סהדייא אמרי **נצור לשונך מרע וגו'** ! (תהלים לד יד) אושיט ידוי במלי עלמא - סהדייא אמרי **סור מרע ועשה טוב** !

אי ציית להו - יאות. ואי לא - כתיב **והשטן עומד על ימינו לשטנו** (זכריה ג א) - כלהו סהדין עליה בחובוי לעילא !

אי בעי בר נש לאשתדלא בפולחנא דקב"ה - כלהו סהדין סניגורין קמיה וקיימין לאסהדא עליה טבאן בשעתא דאצטריך ליה.

קם בצפרא מברך כמה ברכאן. אנח תפילין ברישיה בין עינוי - בעי לזקפא רישיה. חמי שמא קדישא עלאה אחיד ורשים על רישיה, ורצועין תליין מהאי גיסא ומהאי גיסא על לביה. הא אסתכל ביקרא דמאריה ! אושיט ידוי - חמי ידא אחרא מתקשרא בקשורא דשמא קדישא ! אהדר ידיה ואסתכל ביקריה דמאריה. אתעטף בעטופא דמצוה בארבע זיויין דכסותיה - ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע. ארבע סהדי קשוט דמלכא תליין מארבע זיויין ותליין בהו כענבים באתכלא. מה אתכלא דאיהו חד ותליין ביה כמה ענבים מהאי סטר ומהאי סטר - כך האי מצוה חדא ותליין ביה כמה ענבים וזגין וזמורין צריריו בהו !

שבעה רהיטין אלין אינון שבעה צריריו דתכלתא דבעי לכרכא ביה בכל חד וחד, או לאסגאה עד תליסר. מאן דיוסיף - לא יוסיף עלייהו על תליסר. מאן דימעט - לא ימעט משבעה.

ותאנא: האי תכלת הוא רזא דדוד מלכא, ודא חוטא דאברהם דזכה ביה לבנוי בתרוי.

מאי תכלת? תכלית דכלא.

רבי יהודה אומר: כסא הכבוד אקרי.

רבי יצחק אמר: **שבעה כריכן** דאיהי שכינתא - שביעתא דכלא ודאי, דהא היא מתברכא משיתא אחרנין על ידא דצדיק. ואי **תלת עשר** - תלת עשר אינון ! כמה דאוקמוה בתלת עשר מכילן. והאי היא פתחא דכלהו. והיא חוטא חד ורשימא בגוונהא. וגוונא דילה נפיק מחד נונא דאזיל בים כנרת, **וכנרת**

על שמה אתקרי. ועל דא ׳כנור׳ הוה תלוי לעילא מערסא דדוד, דהא ודאי איהו כנור דדוד מנגן מאליו למלכא קדישא עלאה. ובגין כך גוונוי עייל עד רקיעא, ומרקיעא עד כורסייא.

והכא כתיב **מצוה** כמה דאת אמר **מצות המלך היא** (מ״ב יח לה) , **מדוע אתה עובר את מצות המלך** (אסתר ג ג) , **כי מצות המלך** (נחמיה יא כג) . ותאנא: יסודא ושרשא במלכא מתעטרין כחדא, והאי היא כתרא ופתחא לכל שאר כתרין דכתיב **פתחו לי שערי צדק** (תהלים קיח יט) , וכתיב **זה השער ליהוה**.

ועל דא כתיב **וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יהוה** - לאכללא בהאי כל שאר כתרין. ועל דא אינון סהדי סהדותא ולא קיימי בדוכתייהו בגין דאיהי **מצוה**. ותנינן **תשמישי מצוה נזרקין**. ואי תימא הא לולב וערבה וכו׳ תשמישי קדושה אינון ! אמאי נזרקין ? ! אלא תשמישי קדושה בגין דרשימין בכתיבה דשמא קדישא.

א״ר יצחק: אינון חוטין לאחזאה היך תליין מכאן ומכאן לארבעה סטרי עלמא מהאי אתר, ואיהי שלטא על כלא ברזא **דלב**. דאיהי לבא דכל האי עלמא, ולבא דעלאי. ותליא בלב עלאה. וכלא הוא בלב דנפק מחכמה עלאה.

א״ר יצחק: שעורא דהאי ואורכא דהאי - אתמר באתוון גליפן דרבי אלעזר.

א״ר יהודה: אמר קב״ה מאן דבעי למהך בתר דחלתי - יהך בתר לבא דא ובתר עיינין דקיימין עלה ! מאן אינון עיינין ? כמה דאת אמר **עיני יהוה אל צדיקים** (תהלים לד טז) . אבל אתם **לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם**.

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)

דף קעו עמוד א

מאי טעמא ? בגין **דאתם זונים אחריהם**.

אמר רבי חייא: מאי טעמא הכא יציאת מצרים דכתיב **אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים** ? אלא בגין דכד נפקו ממצרים - בהאי חולקא עאל, ובהאי קטיל קב״ה קטולא דמצרים. ועל דא באתריה אתדכר ובאתריה אזדהר להו בדא. מאי באתריה ? בגין דהאי ׳מצוה׳ היא אתר דילה.

תאני ר׳ ייסא: כתיב **כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות** (מיכה ז טו) . **כימי** - ״כיום״ מבעי ליה דהא בחד זמנא נפקו ולא אתעכבו ! ? אלא כאינון יומין עלאין דאתברכא בהו כנסת ישראל - כך זמין קב״ה לאפקא להו ישראל מן גלותא. וכדין כתיב **ואמרתם ביום ההוא הודו ליהוה קראו וגו׳ זמרו יהוה כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ** ה. מאי **מודעת זאת** ? בגין דהשתא אשתמודעא **זאת** בעטופא דמצוה, בההוא זמנא אשתמודעא **זאת** בכמה נמוסין דילה, דיעביד קב״ה אתין ונסין בעלמא ! כדין כתיב **ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד** (זכריה יד ט) .

ברוך יהוה לעולם אמן ואמן. ימלוך יהוה לעולם אמן ואמן:

רעיא מהימנא

(אין רעיא מהימנא בדף זה)